

SBORNÍK

1. Sympozium České prezidentky

Nadstraničká platforma **Česká prezidentka**
za podpory **občanského sdružení Fórum 50 %**

si Vás dovoluje pozvat na

1. Sympozium České prezidentky

Sympozium – a jeho další pokračování – chce důstojnou a vážnou formou zviditelňovat myšlenky a vize českých ženských osobností, které se mohou stát inspirací pro všechny ostatní.

Letošní první ročník je věnován tématu:

„Co je podle mého osobního názoru dobré pro naši zemi a kam by měla směřovat?“

promluví:

Marie Haisová	ekologická a feministická aktivistka
Jana Hybášková	europoslankyně
Helena Illnerová	vědkyně
Hana Marvanová	právníčka a politička
Meda Mládková	kunsthistorička, sběratelka a donátorka
Jiřina Šiklová	vysokoškolská pedagožka, socioložka
Alena Valterová	zakladatelka první ženské politické strany u nás
Renáta Vesecká	nejvyšší státní zástupkyně
Alena Wagnerová	spisovatelka a publicistka

Sympozium se bude konat dne **18. října 2007**, v době od 17.30 do 20.00 hod., v **Českém centru**, Rytiřská 31, Praha 1.

Doprovod je vřele vítán, občerstvení a účast tisku jsou zajištěny.

Akce se koná ve spolupráci s Českým centrem Praha.

R.S.V.P.

Kontakt na koordinátorky Sympozia:

Jitka Kohoutková j.kohoutkova@gmail.com
Zdeňka Petáková petakova@seznam.cz
+420 721 005 059

Platforma Česká prezidentka je dobrovolné a nadstraničké sdružení žen. Byla založena v květnu 2006 na základě emancipačního projektu občanského sdružení Fórum 50 %, jehož cílem je inspirovat ženy k významnějšímu zapojení se spolu s muži do veřejného života a zvýšení počtu žen v rozhodovacích pozicích.

1. Sympozium České prezidentky

18. 10. 2007

České centrum Praha

SBORNÍK

VACLAV HAVEL

Praha, září 2007

Mnoho let se domnívám – a vždy jsem o tom hovořil veřejně – že v politice má být větší zastoupení žen. Ženský prvek veřejným funkcím schází. Chápu, že většině z nich může politika sotva nabídnout dostatečné uspokojení a vstřícné toto prostředí není ani k mladým matkám. Ale snad se situace změní ve chvíli, kdy budeme mít první premiérku a ještě dřív, doufám, i prezidentku.

Václav Havel

Dobrý večer,

v první řadě bych ráda představila platformu Česká prezidentka. Je to nadstranické nezávislé sdružení žen, ať už nestraniček nebo političek napříč politickým spektrem, které mají dva cíle. První cíl je velmi prozaický, zviditelňovat ženy, jejich názory a jejich práci a dostat více žen do politiky, respektive pomoci více ženám působit v politice a druhý cíl je možná ideálnější, ale myslím si, že se stejně jednou podaří mít v České republice první předsedkyni vlády anebo prezidentku. A k tomuto budou sloužit mimo jiné tato symposia. Rády bychom dávaly důstojný prostor pro vyjádření určité vize osobnostem, kterých si vážíme, protože si myslíme, že mají leccos za sebou a leccos před sebou a jsou inspirací pro ostatní. A proto bychom jim chtěly dávat tento prostor. Symposium možná bude každoroční nebo za dva roky, protože si myslíme, že stojí za to si čas od času, a ne jenom jednou za pět let udělat prostor proto, abychom popřemýšlely, co my, ženy spolu s muži chceme pro tuto zemi udělat, a nechat zaznít ženský hlas a vyslechnout si více vizí o budoucnosti České republiky. Chtěla bych osobně, aby toto symposium také nenápadně bouralo iluzi a mýtus o tom, že jedna funkce rovná se jeden jediný vhodný kandidát, myslím si, že těch osobností, které by důstojně reprezentovaly Českou republiku je více a jde jenom o to dát jim prostor. A stejně tak jako podle velikosti květináče květina nebo keřík roste výše, tak si myslím, že když dáme ženám prostor větší, tak podle toho nám také budou dorůstat zajímavé, zajímavější a vynikající osobnosti.

A duševního prostoru je velmi mnoho, myslím, že to není stejné jako fyzický prostor, takže otevírám tímto naše symposium a duševní prostor pro ženy, pro ženské osobnosti, a jsem ráda, že – překvapivě asi pro nás pro všechny – z pozvaných osobností téměř všechny přijaly naše pozvání, za což jsem velmi ráda. Omlouvám paní Jiřinu Šiklovou, která – bohužel – si nasmlouvala i jiné schůzky, takže se omlouvá, ale napsala referát, který bude přečten.

A vyzvaly jsme zároveň polistopadové oba dva pany prezidenty aby pozdravili naše setkání. Bohužel od současného prezidenta jsme nedostaly odpověď, pan Václav Havel nám poslal zdravici.

Miluš Kotišová

Marie Haisová

se v průběhu let 1990 – 2007 věnovala tvorbě a řízení dvaceti projektů věnovaných ekologii, rovným příležitostem a vzdělávání. Za totality spolupracovala s Chartou 77. Je matkou dvou dospělých synů. V současnosti pracuje jako konzultantka a lektorka, vede projekt „Quo vadis, femina?“ – vize žen o trvale udržitelném životě. Je autorkou nebo spoluautorkou více než 150 novinových článků v periodickém tisku, zaměřených na téma podpory občanské společnosti v České republice. Spolupodílela se na monografiích: *Růže mezi trnám, ženy v politice; Peníze nebo život, kudy ven z pasti konzumerismu spolu s Evou Hauserovou; Život není na prodej, ženy, děti příroda jako alternativa k politice Světové banky a MMF; Nové čtení světa, feminismus 90. let v Čechách; Otázky, úvaha o zachraňování předčasně narozených dětí. Za své aktivity v neziskovém sektoru získala řadu mezinárodních ocenění.*

Především vás všechny zdravím a děkuji za pozvání.

Řekla bych vám něco o své naději, víře a důvěře, proč se zasazuji o ženy v politice a veřejném životě, pak bych ráda řekla něco o české ústavě, jaké v ní vidím nedostatky a zakončila bych tím, co mi v české politice chybí, a co si myslím, že by tam bylo potřeba, abychom mohli společně hledat nějaký konsensus. Volal mi dnes jeden známý, se kterým jsme kdysi realizovali Zelenou střechu, jednu z prvních v České republice, říkám mu o této akci – a on: „Politika – to je vlastně takové praní špinavého prádla. A to ženy dělaly a dělají odjakživa. Takže o jejich kvalifikaci není vůbec diskuse.“

Děkuji organizátorkám, protože tuto akci zvládly s elegancí a praktičností, s jakou se setkávám už více než deset let, kdy se ženami pracuji, opravdu jim jde vždy o konkrétní výsledek a o to vidět udělanou práci, než někde zviditelňovat svoje ego a prezentovat samy sebe. Mám tuto zkušenost se ženami přímo z terénu.

Co se stane s ženami ve vysoké politice, když se hovoří, že když se ženy dostanou do politiky, že se chovají hůře než muži? A tím se zpochybňuje role žen v politice. Já si myslím, že se pohybujeme v patriarchálním systému, který byl vytvořen v průběhu staletí, do kterého se rodíme a nasáváme jej s mateřským mlékem. Ovlivňuje jak ženy, tak muže a je velmi těžké prosadit nějakou ženskost. Je to úplně totéž, jako kdybychom šly na fotbalové hřiště a začaly si tam hrát s panenkami. Jak fotbalové hřiště, tak politická scéna jsou kultovní místa. Zkuste tam hrát svoji hru – buď se zapojíte do systému a hrajete hru, jak je rozehraná – nebo máte smůlu a ze hry vypadnete. Tak jsme byli mnohokrát svědky a svědkyně toho, jak se někde ukázala nějaká aktivní žena, která by prosazovala dobrou věc, něco navíc, velmi rychle z politické scény odešla.

Já mám vystudovaný anglický management, a na Angličanech mě vždycky fascinovalo, že vnímali les jako celek, ne jako jednotlivé stromy. Naše kultura je zaměřená na detail, na hnípání se v kůře a co je pod kůrou, soustředíme se na jednotlivé informace, jednotlivosti. Vnímám, že celek nám mizí. Asi před dvěma lety jsem si všimla, že v novoročním projevu oslovoval prezident jen „vážené občany“. Já se cítím být občankou a ženou, a hned jsem napsala do Hospodářských novin, že jsem nebyla jeho projevem oslovena. Pak se rozvinula diskuse, že jsem malicherná, že nemohu chytat za slovíčko, a že tím občanem jsem míněna také já. Tak jsem si vzala Ústavu České republiky, a opravdu jsem našla, že mužský rod je

tam úplně absolutní a dominantní, prezident je zmíněn asi sedesátkrát, poslanec, senátor, člen, soudce, předseda mezi dvaceti až pětatřicetkrát, pak najdete občana asi patnáctkrát, místopředsedu, kandidáta, účastníka, náměstka, ministra, generála, velitele, viceprezidenta tam najdete. To, s čím bych se mohla ztotožnit jako žena = lid, člověk, je tam do desítky. Součástí Ústavy je i Listina základních lidských práv a svobod. Tam jsem našla vysvětlení, že pod občanem se rozumí každý člověk. Ale všude – i v té Listině – je psáno každý a ne každá, je to všechno maskulinní. Takové vysvětlení, jak se nám vždycky říkávalo nebo jak si ženy často říkají, vždyť jsme tím krkem, který otáčí hlavou, tak co zehráme je třeba vnímat, že ten krk se otáčí tam, kam hlava rozhodne. A když se budu ztotožňovat s občanem, s mužským rodem, jsem jen tím krkem, jenom musím akceptovat, že ten computer je někdo jiný. V Listině jsem našla zmínku o ženě v hlavě čtvrté, v článku 29, v tomto kontextu: „ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky“, a pak ještě v článku 32 „ženě v těhotenství je zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající pracovní podmínky“. Takže když je základní zákon, základní pravidlo, od kterého se odvozují všechna ostatní, takto pojat, tak je velmi obtížné něco měnit zdola. Takže – díky za každou aktivitu! A proč já bych ráda viděla více žen ve veřejném prostoru? Já si totiž myslím, že společnost vidí jen jedním okem. Příroda nás stvořila jako muže a ženy, tudíž proč být poloslepí, když můžeme být vidoucí? Já bych moc ráda viděla ve společnosti daleko více pozitivního přístupu k životu, ne jenom takové rozrývání, a těm, kteří jsou aktivní, se jde po krku. Na mě jde už xta kontrola z finančního úřadu od roku 2002, na mé občanské aktivity. A to je pořád, když tady někdo něco dělá, je pod permanentním tlakem. A to žijeme v demokratické společnosti! Velmi ráda bych viděla, spolu s asi 500 ženami, se kterými jsem přišla do styku v průběhu mého posledního projektu, důraz na bytí a nikoli na vlastnění, což je naprosto dominantní filozofie současné politické garnitury, velmi ráda bych zažila vnímání ve vztazích a souvislostech, smysl pro rovnost namísto hierarchické nadřazenosti, což z ústavy úplně číší. Porozumění na základě empatie, intuice, trochu více lásky, péče, starostlivosti. Žijeme v době postmodernismu, změna je proces, nic nelze lámat přes koleno, což nikdy k ničemu dobrému nevede. Ještě bych řekla něco

k tomu, co se mi obvykle vytýká, že jsem naivní, že ženám uvěřím víc, než je opodstatněné – víte, já věřím ženám na základě pouhého faktu, že přes krvavou historii, přes boje o moc, teritoria, majetek a ideologie ženy dokázaly přenést lidský rod. Naprosto elegantně, podobně, jako byla zorganizována tato konference, téměř zdarma. Jsme tu díky tomu, že nás maminky, babičky, prababičky, oblékly a nasýtily, a to je prostě fakt, který není zmíněn v žádné historii, protože není herstorie, je jen jeho historie, příběhy válečnictví, boje o vnější svět, není nic řečeno o zásluhách žen, které jsou naprosto nepopíratelné. Na závěr skončím otázkou: „Víte, proč je tak málo duchovních učitelek? Protože ženy odjakživa vědí, co muži musí pracně objevovat.“

Meda MLÁDKOVÁ

Zakladatelka a ředitelka Musea Kampa a presidentka Nadace Jana a Medy Mládkových.

Od roku 1946 žila v exilu, kde mimo jiné založila první československé exilové nakladatelství - Edition Sokolova. Vyšla v něm například první knihu o Toyen, napsanou André Bretonem, básně Ivana Blatného a Peroutkova díla. Spolu se svým manželem Janem Mládkem, podporovala československé umělce. Vybuodovala sbírku Františka Kupky, Otto Gutfreunda a středoevropského moderního umění, kterou po roce 1989 věnovala Praze. V září roku 2003 otevřela v bývalých Sovových mlýnech Museum Kampa, kam byly sbírky umístěny a svěřeny do péče Nadace Jana a Medy Mládkových.

Včera jsem se vrátila z Ruska, kde jsem byla v Moskvě s panem primátorem Bémem. Uspořádala jsem tam výstavu Jiřího Koláře - myslím, že ta výstava je krásná, že bude mít velký úspěch. Měla jsem z toho velkou radost, a gratuluji panu Bémovi, že konečně pochopil, že bychom se měli prosazovat právě kulturou. Když jsem vstoupila do tzv. Českého domu v Moskvě, říkala jsem si: „Prokristapána, to je přišerné. Vypadá to tu jako před dvaceti lety za komunismu. Kdo to tady zařizoval?“ A oni říkali: „Paní Mládková, tady se to ale každému líbí!“ - „Komu se to líbí?“ - „No všem, co sem jezdí.“ „A kdo sem jezdí?“ „No čeští obchodníci.“ Já říkám: „To se přece musí změnit. Tady by měla být ohromně elegantní krásná česká restaurace. Takových restaurací už v Praze máme hodně, také máme moc dobrou kuchyň, čili, prosím Vás, to přece musíte využít. Nemůžete tady mít takovou hospodu se zelenými ubrusy.“ A dole - vejdete do té haly, tam je takový velikánský lustr, pod ním vodopád, který stříká na ten lustr... no prostě skutečně jako před 20 lety, když to zařizovala nějaká komunistická organizace. Ani už jsem se na to nechtěla dívat. Oni říkali: „No to byste musela říct panu Schwarzenbergovi.“ Já říkám: „Už tady někdy byl?“ - „No nebyl.“

Já myslím, že je skutečně velmi důležité, abychom se prosazovali kulturou. V Moskvě jsem viděla několik fantastických výstav - například je tam momentálně výstava asi 150 amerických obrazů, je tam výstava jednoho Rusa z Düsseldorfu, kterého pozvali zpátky, ...ale o české kultuře vůbec nic. A to je hrozná škoda. Jsem potěšena, že to pan primátor Bém pochopil, a doufám, že je to začátek výměny mezi Moskvou a Prahou. Myslím si totiž, že Rusko trpělo tak jako jsme trpěli my. Jejich režim byl stejně hrozný jako byl režim náš. Musíme už zapomenout na to, co nám udělali, jistě, já chápu, že jste tady trpěli, to všechno já chápu, ale myslím si, že musíme přece jenom navázat nějaké styky a to právě skrze kulturu. Tak to by bylo mé velké přání. Abyste toto říkali svým manželům, svým dětem. Cestou jsem si napsala, připravila pro vás, co říkal Bergmann, ten slavný filmař ze Švédska: „Mám pocit, že ženy vždy dříve odhalí všechno, co zakrývá pravou tvář reality. Mají jakýsi šestý smysl, který většině mužů zcela chybí.“ To je důležité, že?

Moje babička říkala - už ta první přednášející tady se o tom zmínila - že muži jsou hlava, ale ženy ten krk, který s hlavou hýbe. Skoro si myslím, že dnes jsme my ženy i ta hlava i krk. A to bychom měly využít a poučit o tom muže.

Co tu na mě působí hrozně, je ta všudypřítomná korupce. Myslím si, že vy jako ženy máte možnost ovlivňovat vaše manžely (pokud vás neopustili), vaše otce a vaše syny. Protože to je skutečně něco, co náš národ ubíjí. Mě to tady ubíjí už 10 roků. A musím říct, že mi pořád ještě házejí klacky pod nohy. Muži. A opravdu, ještě se mi nestalo, aby nějaká žena vystupovala proti mně tak, jako někteří muži. Je to zřejmě závist. Čili - musíte se bránit. Vždyť tady je tolik inteligence, tolik vzdělanosti, tolik možností.

Vidíte - tady v Praze je tolik kvalitní kultury. Praha má skutečně jedinečnou atmosféru a potenciál, který ovšem zdaleka nevyužívá. Pořád se tu jenom pleteme v takových závistech, nenávisťích, korupcích, jak jsem o tom už mluvila. A tak si myslím, že byste měly na ty vaše muže dbát a přesvědčovat je, aby se to konečně změnilo. Tak to by tak byla moje prosba k vám, ženám.

Alena WAGNEROVÁ

Spisovatelka a publicistka. Od roku 1969 žije v SRN, od roku 1989 v Německu a Praze. Publicisticky se věnuje především tématu postavení ženy v soudobé společnosti a česko-německým vztahům. Píše česky i německy. Autorka řady knih: *Dvojitá kaple* (1982), *Odsunuté vzpomínky* (1993), *Neodsunuté vzpomínky* (2000), *Milena Jesenská* (1996), *Dopisy Mileny Jesenské* (1998), *Kafkova rodina z Prahy* (2003), *Prager Frauen* (1995), *Das Leben der Sidonie Nádherný* (2003).

Autorsky se podílela na svazcích rozhovorů s českými ženami *Paměť žen I. a II.* (1998). Iniciovala hnutí *Mateřských center v České republice*.

Právě projekt *Paměti žen*, o kterém jste se právě zmínila, mi přinesl důležité poznání, jak nesmírně silná je ženská tradice v rodinách, která je vlastně anonymizována tím, že ženy donedávna musely nést a i dnes ještě většinou nesou mužovo jméno. Už Bolzano mimochodem navrhoval, aby se dcery jmenovaly po matkách a synové po otcích. Tak by vznikaly dvě genealogické linie, ženská a mužská. Bylo by to spravedlivé a odpovídalo by to i skutečnosti. V příbězích našich žen, které obsáhly většinou tři generace, jsme stále znovu setkávaly s tím, že to byly v nesčetné řadě případů právě ženy, které rodiny zachraňovaly z krize, které byly tvůrkyněmi rodinných tradic, z nichž žily další generace. Tento podíl žen při vytváření strategií přežití i každodenní kultury života ještě stále není doceněn, nebo si jej ještě stále nedostatečně uvědomujeme. Uvědomit si jej by bylo jistě dobré pro naši zemi, abych se obrátila k našemu tématu. A k tomu aby muži a ženy společně jako rovní, vzájemně se doplňující partneři, jako ony dvě oči, které potřebujeme k plastickému vidění, vytvářeli společnost, bychom měli směřovat. Trochu moralisticky teď dodám, protože mne to v našich časopisech a reklamách uráží a zlobí: Degradace a instrumentalizace ženy v sexuální objekt a jejího těla ve věc veřejnou tomuto směřování stojí v cestě víc než si myslíme, protože nám mimoděk a podprahově bere úctu k druhému člověku.

Nejdůležitější předpoklad dobrého života pro naši zemi je mír. Mír je pro nás, kteří už téměř šedesát let máme to štěstí žít bez války, něco samozřejmého. Už jen několik set kilometrů od nás tomu tak není. Znepokojuje mne, že odpor k násilí jako k prostředku řešení vnitřních i vnějších konfliktů se v posledních letech oslabuje. Na podzim 1989 jsme byli hrdí na naši sametovou revoluci, která se obešla bez násilí. A lidé s kterými se setkávám v Německu často vysoce hodnotí skutečnost, že i rozdělení Československa v roce 1992 proběhlo bez konfliktu. Válka v Iráku, která je válkou založenou na lži a podvodu tu znamená zásadní zlom. Zdá se mi, že se velmi viditelně od tohoto okamžiku začínáme s násilím jako legitimním prostředkem řešení konfliktů směřovat, že v naší společnosti vzniká prostor pro akceptanci násilí jak ve vnitřním životě společnosti, v jeho používání vůči obtížným společenským skupinám, tak násilí v mezinárodní politice. To mne velmi znepokojuje. Abych byla zcela konkrétní: Myslím si, že stavba radarové základny na našem území není cestou míru,

ale cestou přípravy k násilí, násilí a řešení konfliktů z pozice síly a moci, na kterou nakonec vždycky doplácet malá národy jako jsme my. Čeho je potřeba je jasné nekompromisní stanovisko spojené s trpělivým vyjednáváním. Formulovat své postoje jasně, ale v míru. Válka, jak ukazuje i příklad strašlivého krveprolití na Balkáně, a konec konců i příklad Mnichova, je vždycky důsledkem politického selhání. Násilí vyvolává násilí. A přitom právě na iráckém případě nejlépe vidíme, že násilí žádné problémy neřeší, ale právě naopak je jen prohlubuje. Válka vždycky znamená i porušování lidských práv. A lidská práva jsou nedělitelná. To s čím vystoupila Charta 77 platí i v Iráku nebo to neplatí vůbec.

Mír je pro mě ovšem i mírem uvnitř společnosti. Tím nemyslím bezkonfliktnost, vyhýbaní se konfliktům, jak se to u nás často praktikuje. Myslím tím otevřenost a schopnost formulovat i radikální stanoviska. Je to jedno z neblahých dědictví socialistické éry, že jsme se naučili myslet a hovořit jen v kladech a záporech, chválit nebo zatracovat, tertium non datur. To je nedostatek politické kultury, na který narážíme všude, od parlamentu až po noviny. Myslím si ovšem, že je to i problém řeči, že jsme se odnaučili diferencované řeči, která jasně ale v klidu a bez agrese formuluje určitou pozici, že nám chybí diskusní kultura. Ta se ovšem může vyvinout jen v atmosféře beze strachu, v níž si lze vyměřovat názory bez vzájemného zastrašování a osočování, svobodně i když půjde o tak složitá a konfliktní téma jako je vyrovnávání se s minulými čtyřiceti lety.

Společnost v níž bych chtěla žít a jakou bych si představovala je společnost žijící v míru nejen se svými sousedy, ale i se sebou samotnou. A k tomuto žití v míru patří sociální spravedlnost jako základní společenský cíl. Nemyslím tím nějakou absolutní spravedlnost a dokonalý společenský systém. Tento pokus máme za sebou a víme, jak špatně to dopadlo. Mám na mysli sociální spravedlnost jako společenskou vizi, k níž se chceme přibližovat a ne se od ní vzdalovat, jak se to děje právě teď. Takovou vizi každá společnost potřebuje, nemá-li ve svém vývoji ustrnout. Myslím, že naše společnost dnes žádnou společnou vizi nemá, snad kromě konzumu a peněz. Sociální spravedlnost je základní lidská potřeba, žádné komunistické zboží, jak se nám to namlouvá. Je to jednoduchá aritmetika – když mají někteří příliš mnoho, mají druzí příliš málo.

Trh sociální spravedlnost regulovat nemůže, ten může nanejvýš regulovat vztahy mezi nabídkou a poptávkou, ale ne vztahy mezi lidmi, protože vztahy mezi lidmi nejsou a nesmějí se stát zbožím.

Pro naši zemi bych si tedy přála společnost, v níž by trh nebyl absolutním regulátorem jejího života, jak to chce ideologie ekonomického liberalismu. Fungující ekonomika je jistě základem životaschopnosti každé společnosti, ale je jen prostředkem, který má umožnit plný život, není sama o sobě cílem. V tomto směru naše společnost a evropské společnosti ke svému dalšímu vývoji akutně potřebují regulaci moci trhu a finančního kapitálu. To je naprosto základní otázka jejich dalšího rozvoje. S dominancí ekonomiky nad ostatními lidskými potřebami souvisí i moc peněz, které se pro nás staly cílem a smyslem života, často jedinou hodnotou, k níž se lidé upínají. I ony nejsou cílem, ale jen prostředkem k životu. Víc nejsou, nejsou hodnotou a už vůbec člověku nedávají důstojnost. Zdá se mi, že peníze nad námi získaly takovou moc, že člověk, který je nemá, ztrácí lidskou důstojnost, váží jaksi málo. Proto je dnes tak těžké být chudým, protože to člověku bere důstojnost. Jde o to mít úspěch a ten se měří penězi a úspěch sám figuruje jako nová morální kategorie, kterou lze omluvit všechno.

Regulovat lidské vztahy, jak jsem už řekla, trh nemůže, nemají-li se stát zbožím, to může jen kultura, kultura v nejširším slova smyslu jako výraz života určité společnosti. Kultura není něco nadbytečného, kultura je základní potřeba, protože kulturou poznává společnost sama sebe, komunikuje sama se sebou, reflektuje sama sebe, vytváří nové prostory. Kultura není nic jiného než diskurs společnosti se sebou samou. Bez něj je společnost mrtvá. Ráda bych připomenula, jak silně tuto životodárnou, lidskou důstojnost chránící funkci kultury cítili lidé v koncentračních táborech. „Kde byli Češi, tam byla kultura“, slyšela jsem často od lidí, kteří prošli koncentračními tábory. Nezapomeňme na to.

Společnost, kterou bych nám přála, by byla společnost bez honby za ziskem, a společnost, jejímž maximem by bylo obecné blaho, to znamená takové vyladění zájmu jednotlivce a veřejnosti, aby uspokojování zájmu veřejnosti přispívalo k dobrému životu jednotlivce. A ne, aby investoři v zájmu vyššího zisku měli možnost ničit životní prostředí nás všech. Je to otázka nastole-

ní společenských kritérií. Nejde o to, aby všichni lidé byli dobří a společenskému blahu prospívali, ale o to, aby společnost měla sílu vykáázat je do mezí, aby společenské normy toho, co je slušné a mravné, byly pro společnost jako orientace, ne jako realita, jasné. Kdo je latiník ví, že privare znamená loupit.

Jednou z velkých iluzí industriální společnosti je, že hodnoty se vytvářejí jenom na trhu práce. Hodnoty se vytvářejí všude, kde jsou lidé dobré vůle. A volumen práce neplacené je v industriální společnosti daleko větší než práce placené. V podstatě žije naše společnost z neplacené práce. A největší část této neplacená práce je práce kterou v rodině a při výchově dětí vykonávají ženy.

Prála bych nám, aby se naše společnost ve svém základním uspořádání řídila lidskými potřebami. Ale co jsou to lidské potřeby? Každý má přece jiné, lze namítnout. Jistě. Ale jsou jenom individuální diferenciací vycházející ze společného základu. Vynikající český psycholog Zdeněk Matějček definoval pět základních psychických potřeb dítěte. Takovou první potřebou je potřeba podnětově bohatého prostředí, které odpovídá vývojovým možnostem dítěte. Druhou je stabilní prostředí, které umožňuje učení. Jako třetí psychickou potřebu definoval Matějček vazbu na druhou osobu, jako čtvrtou v tomto procesu interakce se svým protějškem vytvořit vlastní identitu. Jako pátou potřebu definoval Matějček potřebu otevřené budoucnosti. Jestliže se nad těmito psychickými potřebami dítěte zamyslíme, snadno v nich rozpoznáme psychické potřeby, které i jako dospělí sami máme, které se neztratily tím, že jsme dospěli. I my dospělí nepotřebujeme nic jiného, než žít v mnohotvárném prostředí, které nám dodává dostatek podnětů, stabilitu, spolehlivost prostředí a jeho zákonitostí, která nám dává důvěru v život a zbavuje nás strachu z nevyočitatelnosti, také my jako dospělí potřebujeme mít vztahy k druhým lidem, jejichž prostřednictvím si uvědomujeme svou vlastní hodnotu a své místo v komunitě, v níž žijeme. I my jako dospělí máme potřebu mít před sebou budoucnost, která v nás vzbuzuje důvěru a ne strach.

Jana HYBÁŠKOVÁ

Politikářka, autorka knihy *Čekání na válku (2004)*, mezinárodně uznávaná odbornice na problematiku terorismu, evropské bezpečnosti, Blízkého východu a demokracizace. Po studiích arabistiky na Univerzitě Karlově v Praze pracovala na Ministerstvu zahraničních věcí v odboru Blízkého východu a severní Afriky, který posléze vedla. V letech 1997-2001 byla velvyslankyní ve Slovinsku, poté velvyslankyní v Kuvajtu a Kataru. Od roku 2004 poslankyně Evropského parlamentu za stranu SNK (Sdružení nezávislých kandidátů) Evropští demokraté a členka Evropské lidové strany-ED. V Evropském parlamentu je předsedkyní Delegace pro vztahy s Izraelem a členkou Výboru pro zahraniční věci a delegace v Parlamentním shromáždění EU-Středomoří. Od roku 2006 je členkou řídicího výboru Světového hnutí za demokracii.

Dobrý den, já se trochu omlouvám, dnes jsem ustávala v Lublani, mluvila jsem v poledne v Bruselu a v průběhu tohoto dne jsem si téma proměnila na „Co potřebuje Česká republika“. Ale v zásadě – co potřebuje Česká republika a co je dobré pro Českou republiku je plus mínus totéž.

Hovořilo se zde o korupci. Myslím, že to je téma, kde mám pocit, že dlužím jedno výrazné vysvětlení. V nedávné době jsem právě kvůli slůvku korupce prohrála soud s panem Vlastimilem Tlustým. Když jsem vycházela ze soudní síně, byla jsem natolik v šoku, že jsem zapoměla říct to hlavní. Prohrála jsem 50 tisíc korun a pošlu je panu Vlastimilu Tlustému a udělám to raději, než bych se mu omluvila, protože opravdu není za co. Dočetla jsem se nedávno, že pan Tlustý řekl, že si za těch 50 tisíc korun koupí vysokotlaký vysavač. Já bych moc prosila, kdybyste mě omluvili a dovolili mi říci to, co jsem měla říci, když jsem vyšla ze soudní síně, a to: „Já doufám, že těch 50 tisíc korun nedávám nadarmo a že když je dám panu Tlustému, že budou použity pro dobročinné účely.“ To je ta věta, která měla zaznít, a po té by jistě nezaznělo, že si za ně pan Tlustý koupí vysavač. Tím se omlouvám, že zneužívám této situace, ale hrozně mě to leželo na srdci.

Já si myslím, že žijeme ve světě, kde se dnes a denně objevují úkazy, které se týkají řádu, pořádku a pevných struktur. Přestože máme pocit, že se svět žene strašně rychle kupředu, je zcela zřejmé - a myslím si, že to my ženy víme velmi dobře -, že neexistují žádná rychlá řešení, že neplatí žádné quick-fixy. Prostě brambory uvaříme, víme, za jak dlouho je uvaříme, husu upečeme, víme, za jako dlouho ji upečeme. Víme, že husu při sebemodernější technice neupečeme za dvě minuty, a také víme, že i s vysokotlakým vysavačem neuklidíme byt za dobu kratší než dvě hodiny. Toto platí přes všechny pocit zrychlení času pro celou lidskou společnost. Jsou země a jsou místa na světě, kde došlo kvůli proměně času k velkému rozpadu sociální textury. do jisté míry musíme říct, že k němu došlo i v naší společnosti. A je potřeba si uvědomit, že to je něco, co se nedá uvařit za dvě minuty a co se nedá spravit žádným rychlým fixem. Můžeme být velmi bohaté a velmi bohatí, ale obnovení pevné sociální textury české společnosti je úkolem, který bude trvat ještě velmi dlouho. A k tomu se vztahuje druhé slovo, a to je řád. Přestože všichni máme pocit, že žijeme v plynulých strukturách, které se rychle mění z hodiny

na hodinu, já se domnívám, že klíčovým slovem právě této postmoderní doby je řád. A to, co se domnívám, že naši společnost nejvíce chybí, je právě řád. Je to mé hluboké přesvědčení a mnoho věcí, které dělám, dělám proto, aby řád byl v této zemi obnoven.

Myslím si, že klíčové je v této souvislosti vzdělání. Je to vzdělání k morálnímu a etickému řádu, je to vzdělání k odpovědnosti, je to vzdělání ke schopnosti nést riziko, riskovat, je to vzdělání k sebevědomí. My jsem všichni hrdí na to, jak moc jsme vzdělání, co nás naučili v biologii, chemii, v češtině a v dějepise. Od svých dětí vím, že tento statut české vzdělanosti pokračuje i nadále. Velmi se toho učí v chemii, biologii, zeměpise a dějepise. Zeptáte-li se mladých lidí, zda se učí o menšinové politice, zda se učí o morálce, zda se učí o tom, že žena má nejen volit, ale má být také volena, zjistíte, že do osmnácti let věku našim dětem, naší mladé generaci, toto, v této zemi, v této situaci, zatím nikdo není, ani na sebelepších pražských gymnáziích, schopen říci. To je pro mě, myslím, ta první, a velmi důležitá věc. Výchova k mateřství a výchova otců ve vztahu k ženám je něco, co velmi chybí této společnosti.

Druhou oblastí, kterou shledávám jako velice zaostalou, je oblast sociální. Rozumím již z pohledu Evropského parlamentu tomu, co je sociální solidarita, že to je něco jiného než to, co si Češi myslí, a že lidé, kteří velmi hluboce ctí sociální solidaritu nejsou ani bolševici ani naivové, ale naopak jsou to velmi čestní lidé, kteří mají hluboký vztah k humanismu a k lidství. Obnovení pojmu sociální solidarity jako pojmu humanismu a lidství bude v této zemi trvat ještě velmi dlouho. V konkrétních krocích si myslím, že pro naši zemi je potřeba okamžitě dokončit sociální reformu, dostavět druhý a třetí pilíř důchodového systému, a z něho odvíjet správu věcí sociálních a správu věcí zdravotních. Setkávám se v poslední době s tím, že největší deficit máme právě tam, kde se tyto oblasti setkávají. Totiž tam, kde sociální problémy způsobují zdravotní problémy a kde zdravotní problémy způsobují problémy sociální. Ani to není financováno ze zdravotnictví, a zároveň na to není dostatek sociálních prostředků. Lidé, kteří se pohybují v této oblasti, jsou v zoufalé situaci, ať už jsou to ti nejmenší, kteří patří do dětských domovů a do hospiců – a do některých strašných zařízení – nebo ať už jsou to lidé, kteří patří do domovů, kde by se o ně mělo pečovat jinak,

než v léčebnách dlouhodobě nemocných. Zde je jeden ze švů, který naše společnost zatím vůbec neřešila. Do této oblasti jistě patří v naší zemi nesmírně zanedbaný vztah k postiženým lidem. Zanedbaný z hlediska zákonodárství a zanedbaný z hlediska řádu. Postižení mají právo žít v řádu naší společnosti jako řádní spoluobčané. V naší zemi se jim tohoto práva zatím velmi, velmi nedostává. Myslím si, že ve vztahu k řádu důležitými pojmy jsou právo a řád, reforma soudnictví. Bojujeme zde s bludným kruhem, který také pochází z minulosti – právo bylo něco, co nebylo naše, co bylo položeno na naše ramena a my jsme se tomu po desetiletí vzpouzeli. A přijmout nové přirozené právo řádu této země jako právo naše, abychom měli společné české právní vědomí, abychom měli právo v sobě a právo v nás, a právo naší země v nás, abychom znali a ctili ústavu tohoto státu, to jsou všechno velmi těžké úkoly, které před námi leží.

Dalších nedodělků je tu fůra. Vezměme si třeba vztah mezi městem a venkovem. Naivně si myslíme z období socialismu, že jsme dávali velikou přednost venkovu. Já se v posledním období zabývám tímto problémem a zjišťuji, že nerovnost mezi městem a venkovem je z 27 členských států EU největší v ČR. Přitom 80 % obyvatel žije ve městech. Ano. Ale 20 % našich spoluobčanů nežije v rovnoprávném postavení v této zemi. V této oblasti je toho třeba mnoho udělat.

Dostávám se k volbám a k volebním systémům. A tady mi dovolte, abych si spolu s Fórem 50% přihrála polívičku. Protože jsem dospěla k tomu, že jsem se chovala jako barbar a dělala jsem ostudu. A tak jsem se pokusila tuto ostudu napravit a jsem spoluautorem a podporovatelem publikace spolu s Fórem 50%: „Více žen do politiky: Samozřejmě, ale jak?“ Proč? Protože jsem ve své volební kampani říkala: „Kvóty? To je nesmysl, my to dokážeme samy!“ Promiňte mi tuto nevzdělanost. Říci tento výrok je čistá nevzdělanost. A proto, aby naši politici byli vzděláni, proto jsme vytvořili tuto publikaci, která je určena především členům všech republikových rad českých politických stran. To jsou totiž lidé, kteří rozhodují o budoucnosti této země, a ti by měli s tímto textem být seznámeni. Všichni víme, že základním pravidlem volebních systémů je, aby byly „free and fair“ („free and fair“ – „svobodné a spravedlivé“ volby jsou pokládány za nevyhnutelnou podmínku demokracie; pozn. přep.). Nikdo se nepodivuje nad d

Hondtovým systémem (metoda přepočtu hlasů voličů na mandáty, napomáhající větším stranám; pozn. prep.), nikdo se nepodivuje nad preferenčními hlasy. Nerozumím proto tomu, proč se lidé podivují kvótám. Je to jenom další opatření, srovnatelné s d Hondtovým systémem, srovnatelné s preferenčními hlasy, které umožňuje, aby volební systém byl více „free and fair“, než je bez těchto opatření. Jako volební pozorovatelka na takových místech jako jsou palestinská území, i v jiných částech světa, vím, že nikdy evropské volební pozorovatelské mise neprohlásí volby za „free and fair“, pakliže tam není aktivní opatření, uvádějící ženy do politiky. Ano, žijeme tady v situaci, kdy padesát procent populace je zastoupeno třinácti procenty reprezentace, a druhých padesát procent populace je zastoupeno zbývajícími 87 % reprezentace. Důsledkem toho je jedna jasná věc. Mnoho z nás nemá v politice svůj symbol, nemá v politice svého koně, nemá v politice svého reprezentanta, nemá, s kým se v politice ztotožnit. Proč tedy potom chodit volit, proč se starat o politiku. Právě proto, aby se voličky mohly lépe a více identifikovat se starostí a rozhodováním ve věcech veřejných, musejí mít v politice svého koně. Proto je tato knížka mou omluvou za moji nevzdělanost.

Když budeme pilně a v malých krocích pracovat na obnovení řádu této země, dokážeme jednu důležitou věc. Zvýšení našeho sebevědomí. Já jsem dnes a denně svědkem toho, jak malé sebevědomí mají naši spoluobčané, navštívili zahraničí. A zahraničí je první vesnice za Aší, ani ne 200 km od našeho hlavního města. A to je strašně smutné. Právě proto, že si nejsou sebou vnitřně jisti, právě proto, že jim chybí vnitřní řád. Budete se divit, od nových zemí se z Evropské unie očekává strašně moc, ta šance je otevřená a je tady. A není chybou západních zemí či Evropské unie, že my ji nenaplnujeme. Nenaplnujeme ji proto, že si nevěříme. Budeme-li si více věřit, budeme daleko více schopni ovlivňovat a naplnit to, co se od nás v Evropě očekává.

A tady snad bod poslední, k čemu a kam by měla směřovat naše země. V jednom ze svých posledních projevů německá kancléřka Angela Merkelová vyjmenovává klimatickou změnu, migraci, terorismus, energetickou bezpečnost jako základní problémy, které ohrožují Německo. A zároveň říká, že ani jeden z těchto problémů není Německo schopno řešit samo. Nějakým způsobem jsme se ocitli ve světě, kde právě oněch pět set miliónů obyvatel je prostor,

který odpovídá dimenzi efektivního řešení problémů, které se na tento prostor valí. A já se tady vracím na úplný počátek vzniku Evropské unie, k Schumanově deklaraci z roku 1950, která začíná větou, že udržení světového míru je možné jenom za předpokladu tvůrčího úsilí, které je úměrné nebezpečím, které tento mír ohrožují. A toto tvůrčí úsilí je také na nás. A tímto tvůrčím úsilím je Evropa. Pojďme se na ní sebevědomě, hrdě a s pomocí vnitřního řádu v nás, podílet.

Helena ILLNEROVÁ

Vědecká pracovnice, bývalá předsedkyně Akademie věd ČR. Se svým týmem přispěla k významnému zjištění, jak je tvorba melatoninu řízena biologickými hodinami v mozku. Výsledkem dalších pokusů byl nálezn, že biologické hodiny savců jsou modelovány délkou dne, tedy roční dobou. V současnosti je členkou vědecké rady AV ČR, UK a dvou jejích fakult, Jihočeské univerzity, rady FGÚ AV ČR a členkou Rady Národního muzea. V letech 2001–2007 byla členkou Evropského poradního výboru pro výzkum a v letech 2000–2004 byla členkou Velké poroty pro Descartovu cenu EU za výzkum.

Ráda bych trochu navázala na to, co přede mnou říkala paní Jana Hybášková. Řeknu něco k tomu, kam by měla naše země směřovat a co je pro ni dobré. Začnu u věcí menších, ale naprosto základního významu a pro mne nejdůležitějších a potom přejdu k vnitřní politice a nakonec k zahraniční. A to samozřejmě vždycky jenom heslovitě.

Byla zde již zmíněna výchova a byla zmíněna i nutnost výchovy k etickému jednání a k zodpovědnosti. Za toto se stavím maximálně. Jediný český ministr po roce 1989, který se o tuto výchovu zasazoval, byl pan ministr Petr Piňha. Jinak jako kdyby tahle otázka neexistovala. Myslím si, že existuje a že je velmi důležitá. Stejně, jako se mají děti vzdělávat, co a jaká jsou lidská práva, a to by samozřejmě měly, musí se také vzdělávat v tom, co jsou lidské povinnosti a co je lidská zodpovědnost. Domnívám se dokonce, že by vůbec neškodilo vytvořit jakési desatero zodpovědností a povinností, ať už by to udělalo UNESCO nebo kdokoli. My nemáme mít jenom ta práva, máme mít i zodpovědnost. Tak o tom jsem naprosto přesvědčená. Myslím si dále, že by se o tom děti ve školách měly učit daleko více, že by měly začínat od vlastní práce ve škole, od pomoci doma, od povinností doma a pokračovat dále, postupně přebírat zodpovědnost. Obávám se, že to se tak nedělá. Mluvim jako někdo, kdo vychoval vlastní děti, kdo má vnoučata a tuto otázku sleduje.

Další výchova, kterou vidím jako velmi důležitou, a myslím, že už to tady také bylo zmiňováno, protože byl zmiňován problém ekologický, je výchova k trvale udržitelnému rozvoji. Víím, že trvale udržitelný rozvoj je politický slogan. Ale nicméně je to jediný slogan, který v tomto smyslu máme a musíme se ho držet. Vidím jako velmi důležitou výchovu k tomu, aby si děti hned zpočátku uvědomovaly, jakou škodu mohou samy působit okolnímu prostředí. A zase, musí se začínat od školy. Třeba čistota okolí školy a tak dále. Když se o tom bavím s učitelkami, říkají: „Přece nechcete, aby děti sbíraly papíry okolo školy.“ Chci. Protože ony je tam většinou také roztrousí. Dále bych ráda viděla výchovu k šetrnosti, to je pojem, který dnes téměř nikdo nezná. A tady bych apelovala obecně na média, aby tomu pomáhala. Abychom neviděli v televizi takové reklamy jako „nevaž se, odvaž se“, nebo „když něco chceš, tak si to vem“, a tak dále. Tyto reklamy považuji za naprosto hrůzné.

Ještě jednu výchovu bych viděla jako velmi důležitou – výchovu ke kritickému, logickému myšlení. Paní Jana Hybášková se zmiňovala o tom, že naše školy jsou dobré. Já si to tak úplně nemyslím, ale bylo by nešťastné zevšeobecňovat. Určitě existují výborní učitelé.

Domnívám se ale, že čím dál více se od učitelů žádá, aby děti vychovávali zápravou, a dětem se naznačuje, že ony žádné úsilí v zásadě nemusejí vyvíjet. To je zásadní chyba. Když sleduji ty nešťastné hovory o státních maturitních zkouškách, vidím, jak nyní zůstaly na češtině, na cizím jazyku, na nějakém volitelném předmětu a případně ještě na dalším cizím jazyku. Minimálně pro gymnázia bych se stavěla i za povinnou matematiku. Domnívám se, že matematika je nezbytná, je to výchova ke kritickému a logickému myšlení. Matematika není zapotřebí jenom pro přírodní vědy a technické vědy, je důležitá i pro ekonomy, pro právníky, je důležitá pro celou naši společnost. My máme nejméně mladých lidí na vysokých školách technického a přírodovědného směru z celé EU, jsou to pouze 4 %. Jsme v tomto naprosto někde u podlahy a musíme se pozvednout výše. Vědecká obec se v tomto ohledu velice snaží, připravuje různé programy pro středoškoláky, třeba program Otevřená věda apod. Můžeme děti motivovat, ukázat jim – to a to je velmi zajímavé, ale někdo by měl dětem říci: Ale tohle chce hrozně velké úsilí. Všechno chce velké úsilí. A proto bych navýšila prostředky pro školy, ale rozhodně ne plošně. Jednoznačně bych pro střední školy i pro základní školy podporovala kariérní řád založený na tom, jak si učitelé dále doplňují své vzdělání, ale samozřejmě také na tom, jak jsou hodnoceni, jak učí. Tak to je v souhrnu to, co vidím ve svém nejbližším okolí a co mě vyloženě trápí.

A nyní k vnitřnímu, tj. vnitrostátnímu směřování. Nebudu ještě říkat vizi, ale jen to, co bych velmi ráda viděla. Viděla bych ráda kompetenci a stabilizaci v našich státních úřadech. Hned řeknu, co tím myslím. Viděla bych ráda, aby státní úřady nezávisely tolik na tom, jak se zrovna vymění ta která strana u moci, aby až do ředitele odboru měli všichni zaměstnanci jistotu, že se nebudou měnit s každou vládou. Ať si vláda přivede ministry, ať si přivede případně náměstkyně. Ale ať nechá vrchní ředitele odborů, ať je vybírá výběrovým řízením a ať jsou to lidé kompetentní. Kolikrát se divím, co se na jednotlivých ministerstvech

děje po změně vlády a jaké z toho můžeme mít problémy, např. s programy strukturálních fondů z Bruselu, na které jsme se mohli v předstihu připravit. Problémy máme proto, že ve státních úřadech nemáme kompetentní lidi, kteří by tam měli být stále. Bylo by dobře, kdyby vznikla nějaká vysoká škola pro státní službu, kde by se mladí lidé učili nejen management, ale také chování apod. Je toho samozřejmě více, na co je nutné se zaměřit, např. na reformu důchodového pojištění. To vidím jako velmi důležité vzhledem ke stoupajícímu věku společnosti. Současně s tím musí jít ale pronatální politika, aby se nám rodily děti. To znamená, že matkám se musí umožnit, aby mohly pracovat, budou-li chtít. Leckdy by pracovat chtěly, třeba na částečný úvazek, ale pracovní podmínky jim to nedovolí. Setkala jsem se nyní s případem, že mladá maminka, která kojí, chtěla částečně docházet do svého výzkumného ústavu, kde potřebovala počítat. Zdržovala by se tam jenom v kanceláři, nechodila by do žádné laboratoře, ale vedoucí – muži – se toho zalekli, co kdyby náhodou se něco stalo, aby nenesli odpovědnost. A tak ji tam nepustili. A to vidím jako chybu. Některé maminky si potřebují udržovat kontakt se svým pracovištěm, aby z oboru zcela nevypadly.

Ještě k zahraničnímu směřování. Jsem ráda, že tady již byla zmiňována Evropská unie. Vidím naše zakotvení v Evropské unii jednoznačně. Je dobře, že máme doladěný právní řád a pokládám i za správné, abychom koordinovali naši zahraniční politiku s EU. Nemáme zatím – ačkoliv se o tom vlastně mluví jako o tom nejdůležitějším – zcela společný trh. Kromě toho, že není zatím volný pohyb osob, což je špatně, nemáme ani, dle mého soudu, společný přístup k různým výrobkům, například k různým lékům. Evropský trh je tím stává nevládný pro investory, protože je roztržštěný. Investor potřebuje velký trh. Řeknu i něco kritického k EU a k našemu chování v EU. Je nutné pozorně zvažovat, které pravomoci pustit do Bruselu a které si ponechat. Mluvím nyní ze zkušeností z vědní politiky. Evropská komise vypisuje rámcové programy pro výzkum a vývoj. Ty jsou leckdy tvořeny seshora a stávají se součástí vědní politiky mnoha členských zemí. Když se pak jednou vytvářela česká vědní politika a my do ní chtěli prosadit jako naši prioritu např. národní kulturní dědictví, tak jsme se od navrhovatelů dozvěděli, že to nejde, že to není v materiálech z Bruselu. No to je naprosto nepochopení věci. My

nemůžeme všechno jen opisovat. Musíme v naší vlastní politice být tvůrčí podle našich schopností, podle našich tradic, a podle toho, co u nás je dobré. Ale struktury, které vznikají zespoda, jako nyní pod tlakem vědců Evropská rada pro výzkum, která bude velkou grantovou agenturou, jsou jednoznačně dobrým krokem. A vidím jako velice důležité i naše zakotvení v NATO. O tom vůbec není pochyby. Musíme se ale chovat jako skuteční spojenci. Již se zde říkalo, že bychom my Češi, nebo zde řeknu spíše Češky, se neměli bát konfliktu. Řeknu tedy něco, co možná nebude dobře přijato. Nic špatného na radaru v Česku nevidím, zvláště bude-li zasazen do obranného systému NATO. Samozřejmě, musíme si zachovávat naši identitu a samostatnost našeho rozhodování, a to i v problémech celosvětových, např. v energetických otázkách. Nevěřím, že nás spasí biopaliva. Domnívám se spíše, že musíme mít seriózní, ale skutečně seriózní diskusi o jaderné energii a obecně o životním prostředí. O tom jsem přesvědčená.

A konečně k vizi. I ta tady byla již zmiňována. Máme stále ještě trochu vizi podobnou Československu za první republiky. K této tradici se stále vztahujeme. Určitě se musíme hlásit k našim humanitním tradicím, určitě se musíme hlásit k solidaritě, ale musíme se stát i konkurenceschopnou společností. Ráda bych však zdůraznila, že tu musíme mít dobře vybudovanou záchrannou síť, protože ne všichni pro vysoce výkonnou a soutěživou společnost mají předpoklady. Ta síť tady být musí, ale současně musíme zvyšovat naši konkurenceschopnost.

A ještě k vizi obecně. Co by Česká republika měla prosazovat?

My tu vizi budeme moci za chvíli říci. Protože budeme za chvíli předsedat Evropské unii. Na to, abychom vizi dali, bychom museli mít osobnosti, které vizi mají. To je něco, z čeho mám strach. Když třeba budeme hovořit o výzkumu a vzdělání, tak např. Portugalsko, které předsedalo EU v roce 2000, tu vizi mělo. V čele portugalského ministerstva pro školství a výzkum byl tehdy profesor Gago. Znáám ho, je to velký fyzik a vynikající politik a nyní je znovu ministrem. A v době portugalského předsednictví byla vyhlášena tzv. Lisabonská strategie. Ta určovala, že EU bude dávat 3% hrubého domácího produktu do výzkumu, aby Evropa byla konkurenceschopná. Ta vize byla jistě profesora Gaga. Mohou si lidé o tom myslet leccos, třeba že tři procenta je moc. Není to moc. Určitě to naše země a celá Evropa potřebují. Tu vizi

tedy měli Portugalci. A já se bojím, že my takovou vizi nemáme. My jsme si, samozřejmě, dělali z Lisabonské strategie trochu legraci, protože tam bylo i to, že doženeme a předeženeme Spojené státy. Mně to vždy připomíná ten vtip za socialismu, že na Portugalsko nemáme a Čad před sebe nepustíme. Ale kdyby tu nějaká vize byla, tak by to bylo hrozně prima. Takže za tu vizi se přimlouvám. A děkuji.

Renáta VESECKÁ

Nejvyšší státní zástupkyně. Po absolvování Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze pracovala na prokuratuře. Čekatelkou praxi vykonávala na Okresní prokuratuře v Havlíčkově Brodě, poté působila jako vyšetřovatelka Okresní prokuratury v Pardubicích. Od roku 1988 vykonávala funkci náměstkyně okresního prokurátora (a později okresního státního zástupce) v Havlíčkově Brodě. V 90. letech absolvovala dlouhodobé stáže na Vrchním státním zastupitelství v Praze a Nejvyšším státním zastupitelství. V roce 2000 se stala krajskou státní zástupkyní v Hradci Králové. V roce 2005 byla jmenována nejvyšší státní zástupkyní.

Vážené dámy, vážení pánové, milí hosté,
je mi velkou ctí, že se mohu osobně zúčastnit tohoto setkání, které je organizátory pojmenováno jako „První symposium Česká prezidentka“. O to víc mě pak těší, že mi byla nabídnuta možnost pronést při této příležitosti několik slov. Toto setkání vnímám z pohledu celospolečenského jako významné, a to nejen v kontextu deklarovaného projektu, jehož cílem je inspirovat ženy k významnějšímu zapojení se spolu s muži do veřejného života a zvýšení počtu žen v rozhodovacích procesech. Jsem přesvědčena, že platforma „Česká prezidentka“ má příhodnou možnost otevřít diskusi nad mnoha důležitými a aktuálními otázkami naší společnosti. Mám ovšem zato, že tento projekt rozhodně nelze chápat jako uměle vytvořenou snahu vedoucí k publicitě zklamání a nářků stran postavení jedné poloviny obyvatel nad tou druhou (ženy kontra muži). Takový záměr nepochybně není pořadatelem setkání předsevzatý a není ani vůbec účelný. Prostřednictvím pozvánky na toto fórum jsem byla oslovena, abych pronesla vystoupení na téma: „Co je podle mého osobního názoru dobré pro naši zemi a kam by měla směřovat?“ Jsem tohoto názoru, že na tomto místě je vhodné se vyjádřit k oblasti, která má přímou vazbu na mou profesní činnost. Zajisté však nechci svůj projev koncipovat jako nějakou specializovanou přednášku. Spíše jde o to, nastínit vybrané problémy, o nichž můžeme posléze vést debatu. V mém přednesu se chci věnovat konkrétně problematice agrese ve společnosti, a to s důrazem na její kriminální projevy. Důvodem výběru tohoto tématu je pro mě fakt znatelného nárůstu tohoto jevu, a to nejen třeba na politické scéně, nýbrž i v občanských oblastech, v běžných mezilidských vztazích. Takovou situaci musím hodnotit jako znepokojující. Odpověď na položenou otázku tedy postihují spíše v rovině té méně pozitivní. Nicméně ji lze považovat jako formulaci toho, na čem je dobré do budoucna pracovat tak, aby se situace v tomto směru, byť alespoň zčásti, zlepšila.

Domnívám se, že úvodem mého příspěvku se sluší, abych se Vám krátce představila. Mé jméno tu již zaznělo, a tak jen pro úplnost uvádím, že se jmenuji Renata Vesecká. Vystudovala jsem pražskou právnickou fakultu, po jejímž absolvování jsem nastoupila na místo právní čekatelky Okresní prokuratury v Havlíčkově Brodě. Po složení odborných zkoušek jsem pracovala jako

vyšetřovatelka prokuratury v Pardubicích. Od roku 1988 do roku 2000 jsem byla náměstkyní Okresního státního zastupitelství (prokuratury) v Havlíčkově Brodě. Posléze jsem pět let zastávala funkci krajského státní zástupkyně v Hradci Králové. Na podzim roku 2005 jsem byla jmenována nejvyšší státní zástupkyní.

Po úvodní pasáži přistoupím k vlastnímu jádru příspěvku, tedy k problematice agrese ve společnosti. Mezi lidmi se postupem času utvářejí normy chování, které jsou brány jako žádoucí a očekává se, že budou také dodržovány. Nabízí se otázka, zda (a do jaké míry) je člověk povinen dbát pouze na prosazování a zájmy vlastní osoby, nebo zda je odpovědný i za někoho jiného, než je on sám. Všeobecně lze říci, že člověk není veden jen vlastním pudem sebezáchovy, nýbrž je obdařen i jistou sounáležitostí s ostatními. Zároveň je ale třeba konstatovat, že dnešní společnost prochází výraznými společenskými změnami sociálně ekonomického charakteru. Modifikace hodnot a idejí lidské společnosti se evidentně promítá do charakteru mezilidských vztahů. Snad nikdo nepochybuje o tom, že například po pracovní stránce, především jde-li o sféru obchodu a podnikání, je kladen značný důraz na dravost a průbojnost. Vyzdvihovány jsou vlastnosti osobnosti jako ambicióznost, cílevědomost, apod. Takové požadavky podle mého názoru musí mít nutně dopady do soukromého života lidí. Stěží si lze představit jejich vzájemnou oddělitelnost, zvláště tehdy, jsou-li tyto projevy veřejně odměňovány, čímž se jejich uplatňování v podstatě posiluje. Uvádí se, že jde o formy tzv. zdravé agrese, tedy takové agrese, která nejenže není špatná, ale je dokonce žádoucí. Kde se však nalézá rozhraní přijatelnosti agrese? Nalézt hranici určující ještě akceptovaný projev agrese a ten, který je už třeba postihovat, je nesnadné. A tím mám na mysli nejen užiti právní odpovědnosti za takové nežádoucí chování, nýbrž také sankcionalizaci realizovanou jinými normativními systémy (morálkou, náboženstvím, apod.). Problém určení mezi agresivních projevů je těžko zodpověditelnou otázkou také z toho důvodu, že je nesnadné definovat samotný pojem agrese. V literatuře nalezneme nespočet nejrůznějších vymezení tohoto termínu. Ačkoli jsem shora nastínila některá úskalí při definování projevů agrese, jistě mi dáte za pravdu, že každý z nás zřejmě vnitřně cítí, kde se mantinely agresivních projevů (alespoň v základech) nalézají. Jde však o případy subjektivního náhledu na

tuto problematiku. Co člověk, to názor. Třebaže je tedy osobní přístup k vybranému problému pro nás svým způsobem závazný, je rovněž nezbytné respektovat konsensus společnosti.

Je nutné zdůraznit, že ne každé agresivní chování překračuje společenské normy. A proto taky ne každé agresivní chování je postihováno zákonem. Pokud jsem v předcházejícím výkladu poukázala na proběhlé společenské změny, potom v kontextu zvoleného tématu musím konstatovat, že po roce 1989 lze v České republice zaznamenat markantní nárůst kriminality, především majetkových a násilných trestných činů. Bylo by jistě zajímavé podrobněji analyzovat příčiny tohoto fenoménu, na tomto místě však stačí poukázat na jeho základní příčiny. Vyjma tzv. klasických faktorů - tj. rozvoji tržní ekonomiky, demografických vlivů, otevření hranic se zahraničím, se za faktory progresu považují i ty, které pramení z určitých názorů, náhledů občanů na relevantní materii. Především jde o deformované vnímání hodnot a principů demokracie a svobody, jakož i o jejich interpretaci. Pokřivený náhled na tyto otázky vede občany nezřídka k zaujetí postoje, že „vše“ je dovoleno (rozuměj v negativní rovině). Případně, že pokud člověk dodržuje pravidla slušnosti, altruistického chování, činí tak vlastně ve svůj neprospěch. A to v tom smyslu, že se ochuzuje o „výhody“ (zejména o materiální profit), které opačný přístup - nesledování jen osobních cílů - přináší. Uvedené teze zde zmiňuji ne proto, že bych chtěla v nějakém zápalu apelovat na reformu hodnot dnešní společnosti, neboť to není mě přiřknutá role, ale z tohoto důvodu, že lze vysledovat také zřejmé souvislosti k agresivním projevům.

Aby můj příspěvek nebyl pouze abstraktem filosofických úvah, mám zato, že je případné se věnovat zvolenému tématu i na pozadí odborných závěrů. Obecně lze konstatovat, že za agresi se považuje chování, které je vedeno se záměrem ublížit jiné osobě, anebo poškodit či zničit nějakou věc. Agrese má řadu podob. Může jít o agresi fyzickou či verbální, může vzniknout v afektu nebo se může jednat o agresi instrumentální. Zdůrazněme však, že agresi nelze vnímat jen radikálně. Je zřejmé, že každý z nás se v životě nejednou rozložil. Někdo víc, někdo méně. Tady je třeba brát v potaz hranice agrese, jak jsem o nich již hovořila. Jestliže se máme bavit o záporných stránkách projevů agrese, nabízí se uvést tu nejvyhranější podobu agrese, tj. kriminální agresi. Teo-

rie kriminální agresi definuje jako chování subjektu, které ohrožuje nebo porušuje zájmy chráněné trestním zákonem, při němž subjekt užívá fyzické síly nebo hrozby fyzickou silou, často s cílem poškodit nebo destruovat objekt činností (Kuchta, J., Válková, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*, C. H. Beck, Praha, 2005. s. 382). V podstatě se rozlišují dvě kategorie kriminální agrese. Kategorie instinkvistické – formující jako příčiny agrese zejména vrozené či vnitřní činitele. Kategorie enviromentalistické – považující za hlavní příčiny agrese vlivy prostředí. V posledních letech je agrese chápána spíše jako multikauzální jev. Je vysvětlována jako kombinace několika činitelů. Už po představení těchto tezí je jasné, že rozlišení příčin kriminální agrese má zásadní vliv na možnosti takovou agresi omezit či odstranit. Pokud přijmeme závěr, že vrozené činitele nelze až tak vyloučit z jejich působení, je nutné se zaměřit na činitele vnější.

Domnívám se, že by mělo zaznít několik slova k vybraným kriminálním projevům agrese. Vzhledem k tomu, že dnešní setkání dává ženám prostor vyjádřit názory a dojmy o současném světě, nabízí se pojednat o palčivém problému, kdy se ženy stávají objektem kriminální agrese. Jde bezesporu o materií rozsáhlou, složitou i citlivou. Budu se proto konkrétně zabývat otázkami, které je vhodné podle mého soudu na tomto místě vyzdvihnout. Tuto látku jsem rozčlenila na dílčí okruhy, pojmenované jako: a) domácí násilí, b) prostituce a c) šikana dětí ve školách.

Jde-li o domácí násilí, vymezujeme jej jako stupňující se opakované násilí fyzické, psychické či sexuální povahy nejen mezi partnery, ale i v širším významu jakožto rodinného násilí. Přesto je nejčastěji domácí násilí registrováno právě mezi partnery (manželky, druhy). V převážné většině případů přitom bývá pachatelem muž a obětí naopak žena. Podle některých kriminologů je domácí násilí označováno za formu násilí nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou. Téma domácího násilí zůstávalo až do poloviny minulého století stranou zájmu široké veřejnosti, sdělovacích prostředků i vědeckého zkoumání. Významnou úlohu při odkrývání tohoto jevu sehrála právě hnutí za ženská práva. V České republice je domácí násilí tématem aktuálním až v posledních letech. Často je vtaženo do mediální pozornosti. Má-li být problém násilí mezi danými osobami řešen, je třeba poruchový vztah, který mezi tě-

mito lidmi panuje, určitým způsobem otevřít. Přesvědčit ženu, aby vypovídala o těchto intimních a citlivých problémech bývá samozřejmě nelehké. Ze zkušeností víme, že mezi partnery dochází k opakovaným snahám takový vztah narovnat, většinou se však jedná o návrat zpět. Značná je latence domácího násilí. Pozitivně hodnotím přijetí zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (zákon č. 135/2006 Sb.). Na podkladě příslušných ustanovení je totiž možné vykázat příslušného agresora ze společného obydlí. Samozřejmě je jasné, že tento právní předpis nemůže být „všespasitelný“ – nevede k odstranění domácího násilí jako takového. Přesto jej lze považovat za významný krok v tom smyslu, že umožňuje na zmíněné případy reagovat. Velkou výzvou bude jistě následující aplikace tohoto institutu v praxi (už nyní se ukazuje, že na základě zmíněné legislativy jsou vykazováni zhruba tři útočníci denně). Je nasnadě nabídnout ohroženým osobám také využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem tohoto násilí.

Co se týče prostituce, coby dalšího okruhu pojednání, je nezbytné předeslat, že ač jde o problém veřejně často diskutovaný, musíme si přiznat, že opakované rozpravy na toto téma doposud nevedly k nastolení komplexnějšího řešení provozování prostituce. Soustavné poskytování sexuálních služeb za úplatu se dá označit za problém dlouhodobě otevřený. Právní normy u nás v zásadě postihují toliko následné reakce na projevy určité intenzity a formy prostituce. Samotná podstata prostituce je stranou zájmu právní regulace. Nebezpečí prostituce spatřuji v její návaznosti na závažná chování a to, aniž by se uplatňovali mechanismy regulace. To platí i v případě, kdy je prostituce vykonávána tzv. dobrovolně. Za důležité považuji zdůraznit, že prostituce je nejen sama o sobě kvalifikována jako sociálně patologický jev, ale ve vztahu k ní dochází i ke kumulaci dalších sociálně patologických jevů, které dávají prostituci další významové proporce. Závažná je v tomto směru zejména trestná činnost jakožto právem neaprobovaná jednání podstatně ohrožující a porušující zájmy společnosti, státu, práv a oprávněných zájmů osob fyzických i právnických. Jde tedy o to, že podmínky ovlivňující prostituci, včetně trestněprávních dopadů, zůstávají zákonem dosud komplexněji neupraveny. Indiferentní přístup k samotným okolnostem, za

nichž je možné prostituci vykonávat, nese v sobě totiž omezení působení státu (společnosti) na tento sociálně patologický jev. Je třeba se zamyslet nad tím, jak s problémem prostituce dále naložit. Aktuální situaci, která ponechává prostituci jejímu volnému vývoji, hodnotím jako tu nejméně šťastnou cestu.

Dalším jevem souvisejícím s agresí, na něž je nutné poukázat, je šikana dětí ve školách. Šikany definujeme jako násilně ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který se nemůže této situaci vyhnout a není schopen se jí účinně bránit. Škola představuje místo s problémem šikany, protože je prostředím, kde se kumuluje značný počet dětí mezi nimiž jsou zřejmé odlišnosti, ať fyzického či psychického rázu. Nebezpečí šikany dle mého názoru spočívá nejen v dopadu na přímou oběť šikany, ale rovněž v tom, že podvazuje vzdělávací a výchovný systém školství, neboť asociuje nepříznivou a nepříjemnou atmosféru školního prostředí i dětského kolektivu. Vzbuzována je nechuť ke školnímu prostředí. Za povšimnutí stojí rovněž fakt, že ačkoli iniciátorem šikany je zpravidla jeden jedinec (či menší skupina), existuje řada dalších osob do šikany rovněž zapojených, jakož i těch, kteří o šikaně ví, ale proti takovému jednání nezakročí. Z průzkumu školní inspekce za uplynulý rok vyplývá varovné zjištění, že více než polovina procent žáků tvrdí, že je někdo šikanuje jednou za měsíc, šestina dětí se dokonce cítí být obětí šikanování každodenně. Tady musím zdůraznit, že nelze resignovat na postih (reakci) za zmíněná jednání žáků, a to s odkazem na provolávanou absenci trestní odpovědnosti. Nesmí se opomíjet skutečnost, že lze užít opatření dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže (směřují proti pachateli) a dle zákona o rodině (směřují vůči výchovnému prostředí pachatele).

Shora nastíněné okruhy jsou těmi oblastmi, v nichž je ženě přisouzena role, ať už nechtěné oběti agresivního jednání, anebo subjektu, který může ovlivnit další průběh takových projevů. Důvod prezentace těchto problémů na tomto fóru spočívá zejména v tom, že pokud chceme klást důraz na větší participaci žen ve veřejném životě, potom se musíme zároveň vypořádat s tím, co ženy tíží.

Vážené dámy, vážení pánové, závěrem mého vystoupení mi dovoluje ještě poděkovat za přizvání na toto diskusní fórum. Možnost otevřeně sdílet informace a poznatky vyjádřené ze strany

zúčastněných k problematice vymezené programem tohoto setkání je bezesporu cenná. Myslím si, že naše setkání je zřejmým výrazem zájmu žen o témata zaměřená na veřejný život a společnost, včetně státoprávních otázek. V současnosti je sice patrné širší zapojení žen do politiky, podnikání a činnosti profesních organizací (dochází k vymanění ženy z izolace), stále však existují hranice, za něž nejsou ženy příliš vpuštěny. Za důležité považují zjištění, že podle výzkumu veřejného mínění tři čtvrtiny obyvatel vnímají účast žen v politickém a veřejném životě i jejich vyšší zastoupení v řídicích funkcích jako užitečnou a žádoucí.

Děkuji Vám za pozornost.

Alena VALTEROVÁ

Zakladatelka Politické strany žen a matek, vůbec první ženské politické strany u nás. Maturitní zkoušky složila na Střední ekonomické škole pro pracující. Do první mateřské dovolené vystřídala mnoho profesí – od pomocné dělnice po referentku propagace. Kandidovala do Federálního shromáždění jako nezávislá za Levý blok v roce 1992. V roce 1996 kandidovala jako nezávislá za Republikánskou unii na Šumersku. Obě kandidatury byly za Severomoravský kraj, kde se svými dětmi 3 roky bydlela. Své zkušenosti s politickou prací zachytila v knize „Připomínky od sporáku. Dopisy a stati 1990-1992.“ Je autorkou obecné definice feminismu, která zní „Být feministkou znamená zabývat se něčím, co souvisí se ženami, ve snaze to zlepšit.“ Věří, že prvním předpokladem rozhodování lidí vůbec a žen obzvlášť je základní ekonomická zajištěnost.

Dobrý večer,

jsem příjemně překvapena hojnou účastí. Ráda bych se omluvila, protože jsem už dlouho veřejně nevystupovala. V průběhu senátní kampaně v roce 1996 začala umírat moje matka, potom jsem se věnovala otci a nakonec moje poslední dítě dlouhodobě onemocnělo, uzdravilo se, doufám už natrvalo, až v červnu 2007. Takže v mém životě vznikla pauza, přesně tak, jak jsem o tom kdysi psala. V některých obdobích svého života se žena nemůže vrcholné politice věnovat. Vím, o čem mluvím. Proto budu své – na poslední chvíli uspořádané myšlenky – číst, omlouvám se, nemívala jsem to ve zvyku. Obvykle jsem hovořila spatra.

Nedávno jsem v tisku zahlédla úvahy o tom, že vzhledem k počínání bankovních domů, stylu státní politiky zaměstnanosti a zamýšlených úprav zákonů ohledně bydlení v kombinaci se stavem státního rozpočtu bude generace lidí dnes ve věku 50 – 60 let z velké části obětí těchto okolností.

Při vstupu do EU a vyjednávání našich přístupových podmínek se psalo o tom, že budou obětovány takzvané „Husákovy děti“.

I životní podmínky a možnosti předchozích generací byly obětovávány.

Můj úhel pohledu je omezen tím, že jsem posledních mnoho let prožila ve společenské izolaci, ve statistikách představuji jednu z čárek v kolonce sociálně slabé rodiny. Přesto jsem se snažila udržet si přehled.

Kdysi mi, tehdy též velmi mladý, ekonom vysvětloval, že zprovoznit metro je jedna věc. Ale pokud obyvatelé Prahy ušetřený čas pak nevěnují sportu nebo osobnímu rozvoji, jen budou víc vysedávat po hospodách, vzniknou kromě nákladů na výstavbu metra státu ještě náklady další, nejvíce, ale nejenom, v resortu zdravotnictví. A jestliže postavíme v Číně elektrárnu, čím nám ji mají zaplatit, rozhodně ne textilem, protože takovou dohodou bychom si zničili jeden z vlastních průmyslů. A podobné debaty jsme tenkrát vedli. Dlouho jsem čekala, kdy podobné úvahy zaznějí z úst našich nových představitelů, nebo alespoň jejich poradců.

Při přechodu do nových společenských podmínek byla zrušena mimoškolní činnost dětem uprostřed školního roku. Také vznikly desetitisíce neumístěných dětí a absolventů. Po radikální změně cen se změna sociálních dávek projednávala až za několik měsíců, ve stanovování výživného vládl chaos několik let. V ro-

ce 1990 byla velká amnestie a v připravované novele trestního řádu, který by měl platit asi od r. 2010, se již vážně zahrnují též práva obětí trestních činů. Ale je pravda, že v oblasti trestního zákona bylo nejuvíce pokročeno v postavení žen, a začalo to přiměřeností obrany, která se vztahovala i na ženy, po prvním případě Opočenský.

Státní školy pro nadané děti neexistují. Za minimální mzdy pracují i kvalifikovaní lidé, přičemž spolehlivě obdržet v termínu alespoň tuto částku není dosud samozřejmou praxí. Do občanského zákona byl proslulý paragraf č. 3 zahrnut v době, kdy už sami soudci většinou netušili, co že to ty dobré mravy vlastně jsou. Okolo r. 1996 předseda Soudcovské unie velmi rázně vystupoval proti návrhu o povinnosti soudců nadále se vzdělávat. Náš stát bude za jejich chyby ještě dlouho platit. Před cca 3 roky jsem v televizi od jednoho z desítky renomovaných advokátů zaslechla, že soudit se v oblasti lidských práv u nás stojí 50 až 80 tisíc korun. Zkuste to. Zajištění výživného na děti se neřeší nejméně 40 let, ale z bytu vás mohou vystěhovat po nezaplacení tří nájmů.

Počátkem roku jsem se v časopise *Ekonom* dočetla o tom, jak po vleklych diskuzích renomovaní odborníci již přijali tezi, která praví, že rodina se zdravými členy funguje efektivněji z hlediska státu a zároveň má vyšší šanci na zlepšování vlastní životní úrovně. Předpokládám, že tohle věděly negramotné chalupnice již před pár stoletími.

Zatímco pro občana platí, že neznalost zákona neomlouvá, pro úředníky státu i bank, manažery a jednatele firem se užilo, že nikdo za nic nemůže, nikdo za nic neodpovídá. Momentálně např. pro činnost drobných živnostníků platí přes 2600 zákonných předpisů, přičemž někteří naši spoluobčané nemusejí dodržovat ani ty základní dopravní. Cena zmařeného lidského nebo dětského života se mění podle hranic okresů a osobnosti pachatele.

Statistiky o způsobu života, ale i myšlení zdejších obyvatel stále ukazují na rozvojovou zemi. Nejuvíce spotřebujeme alkohol, nejuvíce krademe, hodně uplácíme, hodně sázíme, na počet obyvatel máme nejvyšší procenta dětí v dětských domovech, nejuvíce vězňů a politiků.

Vyrostla další generace!

Na uvedených střípcích chci demonstrovat fakt, že oblast lid-

ských práv vůbec, a postavení žen a dětí v naší společnosti i legislativě obzvlášt', pokud se vůbec ocitly v zorném úhlu naší nové a demokratické politické reprezentace, byly řešeny opožděně, nystematicky, neodborně a s nechutí. Naštěstí počet takzvaných „placených feministek“, jak to souhrnně nazývám, stoupá, již to nejsou jen dobře utajené představitelky Českého svazu žen, máme Gender Studies a vládní výbor, nejčerstvěji dokonce parlamentní komisi. (Doufám, že vám to neuniklo.)

Za globální neštěstí vlády mužů považuji resortismus. Ať už je to následek někdejšího rozdělení filozofie na později nejužší specializace nebo potřeba mužů zdůraznit vlastní důležitost, která sílí od té doby, co vymřeli mamuti, jejich omezenost ve vnímání světa má pro ženy a děti stále horší důsledky. To je záležitost globální, nemluvíme o naší současné politické scéně. Vzájemná rivalita přetransformovaná do agrese bílých límečků brání obchodníkům vidět cokoli jiného, než okamžitý zisk. Na serióznost není čas, život se zrychluje. Celková politická, právní i klimatická nejistota podporuje styl života „urvat a užít hned“. Když nemůžeme změnit fakt, že dítě roste mnoho let, musíme najít způsob jak i na tom vydělat.

Při pravidelně se opakujících globálně též zhruba čtyřletých cyklech voleb není možnost pokusit se realizovat nějakou delší vizí pro společnost. Tím také děti z okruhu zájmů politiků vypadávají. A vracím se do Čech: Jakákoli vize je dnes v politice závažnou překážkou, navíc člověk s ní by tu vypadal jako trapný amatér. Naposledy se „lidé s vizí“ pokoušeli kandidovat do Senátu v r. 2000. Od té doby nechybí jen ženské osobnosti, ale téměř jakékoli osobnosti v naší politice. Politika je pouze boj o moc, to vám potvrdí každý profesionál a vysvětlí v každém stranickém sekretariátu, když tam chcete vstoupit. Způsob jak si zavést firmu v těchto nejistých dobách. Děti rostou dlouho, tím se nebude zabývat. Upozorňuji na to proto, že za těchto okolností je pro ženy vstup do politiky mnohem těžší, než by byl býval dřív. To jsou věci, se kterými nepočítají, na které budou narážet. Máte-li vizí, a chcete-li s ní vstoupit do politiky, obstarajte si vyzkoušeného volebního manažera. A velmi dobře utajte, že nějakou vizí trpíte. Pak ji možná budete mít možnost realizovat.

Volné právní rámce, stanovované politiky, umožňují výrobcům a obchodníkům bez zábran využívat způsoby raného kapitalis-

mu až otrokářství a chrání především získané zisky (i těch politiků). A ty se mohou dále používat pro další vlastní rozvoj ve jménu prosperity. Finanční toky černé a šedé ekonomiky dnes protkávají Zemi stejně jako trasy nejrůznějších emigrantů... Čemu bude obětována generace dnešního babyboomu?!

Vždycky jsem byla proti tomu, aby se do politiky dostávaly jakékoli ženy, prostě proto, aby tam nějaké byly. Ale učinila jsem zkušenost v průběhu těch let, kde je chyba. V devadesátých letech existovalo mnoho různých ženských organizací. Nebyly přiznávány k diskusím. Politici neměli trpělivost s nimi hovořit a ony nebyly zvyklé, aby se jim kladly otázky o širších souvislostech. Kdyby tato diskuse probíhala, máme už dávno spoustu kvalifikovaných žen, a máme už dávno hodně mužů zvyklých brát v potaz i ženský úhel pohledu. Protože to, co tady bylo řečeno na začátku, že husa se peče stále stejnou dobu, a děti se stále nerodí s tím, že by rovnou chodily a četly, to my víme a to platí. To jsou podstatné věci, které nám zakrývají kampaně všeho možného druhu, vymyšlené pseudoproblémy, přestřelky a záležitosti, které jsou povrchní, módní a nedůležité. Tam se stala velká chyba. Na obou stranách.

V r. 1990 jsem otázky týkající se žen a dětí kladla vedle ekologie. Obě témata zde byla zanedbaná, nepopulární a k řešení zralá. Strana zelených celou tu dobu existovala a kandidovala a trvalo jí to 16 let, než může sbírat první zkušenosti z velké politiky. Ženské osobnosti mezitím politickou scénu opouštěly a možná se mi to jen zdá, moc nových nevidím. Už proto bych nyní nic nenamítala proti moudrému humanistovi a ani by nemusel vypadat jako televizní moderátor. Ale zdá se, že takoví už tady také nejsou. Člověk aby se styděl dál a asi čím dál víc. A to jsem nikdy nebyla pesimistka. Jenom mám čtyři děti. Přitom v našem ústavním systému je např. prezident jen zdánlivě „na okrasu“. Při permanentně křehkých koalicích a vyrovnaných počtech hlasů opozice by člověk s vizí v této době mohl osobně hodně ovlivnit, protože o každém zákoně, který nepodepíše, je třeba hlasovat znovu a výsledky hlasování jsou vždy nejisté. V dané situaci doufám, že mu to nikdo z vás neprozradí.

Podle mého osobního názoru by naše země nejvíce potřebovala profesionální a efektivní státní správu namísto trafik pro zašloužilé, leč tržně neschopné známé, co to tam do důchodu nějak

doklepu. A řád, samozřejmě. Návažnost. Školství, kultura, morálka, justice. Aby se slušnej člověk nemusel stydět za to, že ještě nekrade. To mě nejvíc tíží. Zkuste vychovávat děti, když se dívají na televizní noviny. To samo o sobě stačí k tomu, aby si udělaly o světě naprosto zkreslený úhel pohledu. Já jsem se už své starší děti snažila vychovávat – nejstaršímu bude třicet – k tomu, že jsou občané Evropy. Že chovat se slušně se vyplácí, že mají svá práva, ale mají své povinnosti, že svoboda je i zodpovědnost, a že vlast je taky vlastní. Nejmladšímu bude patnáct, a je daleko obtížnější vštípit mu víru ve slušnost v prostředí, které se mezitím změnilo o tu jednu generaci, jak jsem o tom hovořila.

Potřebovali bychom realistické ministry, kteří by se obešli bez každoročních Potěmkinových kulis okolo státního rozpočtu a hospodařili zodpovědně při akcentování provázanosti zájmů státu a jeho obyvatel, namísto budování vlastních řetězců. Jako by nám ty nadnárodní nestačily. Ráda bych patřila mezi obyvatele Evropy, jak kulturně, tak i politicky, i z hlediska národní obrany, namísto ostrůvku zkresleného amerikanismu uprostřed rozpadajících se památek a tržně neefektivních humanitních tradic.

Ale nejvíce bych si přála vidět sebevědomí. Sebevědomé a spokojené spoluobčany a spoluobčanky, kteří mají zájem o budoucnost svých dětí, o své okolí a o svůj stát. Namísto existenčně ustaraných vrstevníků, svobodných, trhem vysátých individuí bez schopnosti mezilidské komunikace – teď hovořím o těch „perspektivních a úspěšných manažerech“ – a mládeže bez možnosti mimoškolní činnosti ze sociálních důvodů. To je velké zlo naší společnosti.

Nezmiňuji rómskou otázku, nezmiňuji ji tady nikdo. Je to faktor, který již brzy naši současnost a budoucnost velmi tvrdě ovlivní. Je to zanedbané, psala jsem o tom v devadesátých letech. Opět – nebyl zájem, nebyla vůle. Ještě to tolik nehořelo, co si budem povídat.

Aby existence ministerstva spravedlnosti nebyla holým výsměchem a setrváváním na území naší republiky nebyli lidé vystavováni smrtelnému ohrožení života a zdraví. Jsem přesvědčena, že při odstraňování korupce a po auditech ministerstev a dalších státních orgánů bychom na takový způsob života ještě pořád měli.

Jiřina ŠIKLOVÁ

Socioložka, signatářka Charty 77. Po studiích historie a filozofie spoluzakládala katedru sociologie FF UK. Po roce 1969 pracovala jako uklízečka a sociální pracovnice v Thomayerově nemocnici v Praze. Zde se podílela na výzkumu, avšak bez možnosti publikovat. Od 70. let spolupracovala s Petrem Pithartem na distribuci zahraničních i exilových knih do tehdejšího Československa. Po změně režimu v roce 1989 byla pozvána opět přednášet sociologii, iniciovala založení katedry sociální práce na FF UK v Praze, kterou do roku 2000 vedla. Založila také Centrum a knihovnu Gender Studies v Praze. Je členkou správních rad několika nadací a členkou redakčních rad zahraničních i domácích odborných časopisů. V roce 1995 získala ocenění Žena Evropy za svůj přínos integraci Evropy. V roce 1999 jí prezident Václav Havel udělil Medaili za zásluhy I. stupně. V únoru 2000 obdržela medaili Alice Masarykové za zásluhy o rozvoj sociální práce v ČR.

Vážené kolegyně,

úvodem se omlouvám za svoji nepřítomnost. Nějak jsem to spletla a slíbila jsem přednášky ve Svitavách. Abych to napрави-la, zasílám pár připomínek k vašemu setkání.

Domnívám se, že ženy by měly usilovat, aby Česká republika byla plnoprávným členem Evropské Unie – EU a její orgány, i když je také kritizujeme, jsou korektivem pro naši nedospělou politiku, zatím převážně praktikovanou muži. Ženy by měly podporovat a prosazovat, aby jednotlivé politické strany si vytýčily kvóty dle rovnosti mužů a žen pro své stranické orgány a pro zastoupení na předvolebních seznamech kandidátů a kandidátek. Mělo by to být ale vnitrostranické rozhodnutí těchto politických stran a ne nějaký nátlak, který by na politické strany byl vytvářen.

Jsem proti vytváření politické strany žen, ale jsem pro to, aby jednotlivé politické strany, vybírané voliči na podkladě programu, které jsou pro všechny občany, si dávaly jakési vnitřní korekce, hranice, podněty pro sebe sama, z hlediska své vlastní politiky. Tedy aby v rámci svého programu přijaly třeba usnesení o zřizování systému na kandidátkách svých politických stran. Stanovovat ale pro politické strany kvóty, prosazovat kvótní systém do státní správy, považují pouze za vhodné heslo, jehož plnění je zatím asi neuskutečnitelné.

Domnívám se, že je třeba nadřazovat vždy principy demokratického systému nad principy partikulární. Ženy netvoří politickou skupinu, neboť by to znamenalo, že by se společnost diferencovala na podkladě svého biologicko-společenského rozdělení. Dle mého názoru, v demokratickém státě by měli lidé preferovat a rozdělovat se dle svého sekundárního statutu a ne dle primárního. Proto jsem také proti vytváření politických seskupení na podkladě věku, etnické příslušnosti apod.

Uvnitř jednotlivých politických stran by bylo vhodné vytvářet kluby žen, členek politických stran, které by diskutovaly programy svých politických stran z hlediska gendermeanstreaming. Toto by měly jednotlivé politické strany prosazovat nejen ve svých centrálních orgánech, ale i ve stranických organizacích, které jsou v jednotlivých krajích.

Politické strany samy by měly přijímat taková opatření, která by eliminovala reprodukci gender předsudků – reprodukci diskriminačních stereotypů vůči ženám, ale i jiným diskriminovaným

skupinám. Toto by se mělo stát součástí „stranického školení“ jednotlivých politických stran. Tato opatření by neměla prosazovat a udržovat jen a jen vláda či nějaký politickým stranám nadřazený orgán – třeba ministerstva, která mohou být chápána jako orgán té strany, která určitého ministra či ministryni dosadila – ale měla by tato iniciativa vycházet z usnesení a přijetí opatření přímo jednotlivých stran.

Domnívám se, že všechny organizace žen – ať již jsou jakéhokoliv zaměření, by měly přihlížet i k těmto částem programů politických stran a i dle těchto „přidatných, rozšiřujících programů“ by měly doporučovat ženám politické strany, které toto splňují. V současnosti sice některé politické strany mají tato opatření (např. ČSSD, KDU/ČSL), ale neplní ho, nesledují.

Vytvořili se z této konference, z tohoto 1. setkání pro prezidentku, nějaký koordinační výbor nebo nějaký orgán, který by zájemkyně o tuto politiku zastupoval, tak by bylo vhodné, aby tento vytvořený orgán nabízel své konzultace ke všem otázkám, které politické strany řeší či miní řešit. Pokud se obsahem tato opatření týkají občanů. Jedná se tedy především o otázky sociální, zdravotnické, změny ve školství apod.

Mám za to, že ženy, které se dnes na této konferenci setkaly, by měly závěrem vytvořit nějaký organizačně volný výbor, který by se vracel ke zde předneseným problémům a sledoval jejich řešení permanentně. Tedy jakási stálá komise pro plnění usnesení, názorů, postojů, které jsme zde formulovaly a přednesly.

Vytvoření takového orgánu žen by mělo být opravdu nadstranické, v tom smyslu, že by neprosazovalo jednotlivé strany – pokud by prosazovalo i body, které jsou v programech těchto jednotlivých stran – tak by se měly vyvarovat formulací, které by jednoznačně mohly podporovat jednotlivé politické programy.

Takovýto výkonný orgán žen, které by sledovaly naši politickou scénu, by měl mít své veřejné schůze – třeba jednou za dva měsíce v prostorách Gender Studies o. p. s. (je to ve středu města a je to místo, které je ženám známé), na které by mohl přijít kdokoliv. Do jednání by ale mohl vstupovat jen ten, kdo předem ohlásí svůj příspěvek a jeho teze dá předem organizátorkám. Tento orgán by byl více méně organizační. Neměl by právo rozhodovat, usnášet se, ale jen posuzovat a doporučovat. Členství v takovém orgánu by nebylo vázáno na politickou příslušnost jednotlivých členek

a nikdo by také jejich politické angažování v tomto orgánu nesledoval a nezdůrazňoval.

Domnívám se, že tento můj návrh by mohl být v určité formě součástí usnesení, které dnes na tomto prvním setkání přijmete či iniciujete.

Závěrem se ještě jednou omlouvám, že jsem se nedostavila na vaše setkání. Nějak jsem to popletla a slíbila jsem dvě přednášky ve Svitavách, kde na mne čekají jak mladí lidé, tak staré ženy v jednom klubu důchodců a členky univerzity třetího věku.

Jsem zásadní stoupenkyní občanské společnosti, tedy stoupenkyní nevládních a neziskových iniciativ, a proto jsem se rozhodla splnit tento slib, který jsem dala organizacím na malém městě. Vy, které jste zde, toto všechno dobře zvládnete a mne tam postrádat nebudete. Pokud přijmete některé moje podněty, budu ráda a budu si toho vážit.

S pozdravem celému shromáždění Jiřina Šiklová.

Poděkování

Závěr patří, jak už to tak bývá, poděkování. Vřelé díky patří všem, kdož přišly a promluvily, také překvapivě početnému, vnímavému a informovanému auditoriu. Českému centru Praha patří vděk za laskavé poskytnutí prostor i sil. Za podporu děkujeme Fóru 50% a OSF Praha, také autorce fotografií Věře Zemanové, a dále autorovi loga a grafického zázemí akce a také paní Evě Dušejovské za grafické zpracování sborníku.

1. Sympozium Česká prezidentka by se nemohlo uskutečnit bez entuziasmu a dobrovolnické práce nadstranické platformy Česká prezidentka. Především Lenka Bennerová, Miluš Kotišová, Olga Sedláčková, Marie Novotná, Jitka Kohoutková, Zdeňka Petáková, Andrea Cerqueirová a Iveta Kohelová jsou těmi, bez jejichž kreativity a organizační zdatnosti by úvahy, které jsme mohli slyšet na Sympoziu, veřejně a v souhrnu, nezažněly ani nebyly předloženy k zamyšlení širší veřejnosti v tomto Sborníku.

*Zdeňka Petáková
koordinátorka 1. Sympozia Česká prezidentka
přepis a editace Sborníku*

OHLASY:

Eva Hauserová: radši prezidentku než prezidenta! Blog i-dnes, 21. říjen 2007

Tento týden jsem se šla podívat na symposium nazvané České prezidentky. Pořádala je nadstranická platforma Česká prezidentka a organizace Fórum 50% (pojmenovaná podle cíle dosáhnout v politice padesátiprocentní účasti žen). Na sympoziu vystoupily osobnosti, které sice na prezidentku přímo nekandidují, ale rozhodně jsou velmi inspirativní. A kdoví, třeba by se některé z nich daly přemluvit, aby se o ten nevděčný úřad ucházely?

Zadání pro všechny řečnice (bylo jich sedm a osmá poslala aspoň dopis) znělo, aby vyjádřily svůj názor na to, co by bylo dobré pro naši zemi a kam by měla směřovat. Naslouchat jejich podnětům bylo velmi zajímavé a navíc mě nadchla výborná, vstřícná atmosféra: sál Českého centra byl beznadějně přeplněný, svoji podporu ženám v politice a tomuto sympoziu vyjádřil v dopise i Václav Havel a nikdo z přítomných nedával najevo protifeministické naladění, což by před deseti nebo patnácti lety bylo v Čechách naprosto nepředstavitelné.

Osobně mě nejvíc oslovilo vystoupení europoslankyně Jany Hybáškové, která má skvělý přehled o situaci v Čechách a jasně představy, kam a jak by se mělo směřovat. Stručně řečeno společnost potřebuje řád, z konkrétních bodů mi utkvělo v paměti to, že dětem se ve škole až do maturity nikdo ani nezmíní o morálce a etice, zatímco si cpou do hlavy spoustu látky z přírodních věd, je potřeba řešit korupci a nevhodné postavení venkova. Vědkyně Helena Illnerová jí oponovala v tom, že děti se sice učí přírodním vědám, ale ne tak, aby se rozvíjelo jejich samostatné myšlení. Kladla důraz na morálku, stejně jako socioložka a publicistka Alena Wagnerová, která u nás mimo jiné prosadila myšlenku mateřských center. Ta upozornila na Angelu Merkelovou jako na skvělý příklad političky, která vnáší do své agendy přirozeně ženský styl, například umí výborně vyjednat.

Zazněla tu spousta návrhů, co a jak by se mělo přednostně řešit, doufám, že si je brzy přečteme ve sborníku, který pořadatelé vydají.

Sběratelka umění Meda Mládková je obdivuhodně cílá a kultivovaná dáma, která mě ale trochu popíchla opakovanou výzvou, aby přítomné ženy působily na své manžely a další blízké muže a jejich prostřednictvím se snažily měnit situaci k lepšímu. Inu, je to jiná generace...

Socioložka Jiřina Šiklová poslala kromě podrobného rozkladu toho, jak by se ženy měly zaktivizovat na organizační rovině, i roztomilou omluvu, že si na stejný termín domluvila několikrát vystoupení ve Svitavách. Od ostatních řečnic (neformálních, stručných, nepostrádajících jemný humor) se dost lišila nejvyšší státní zástupkyně Renáta Vesecá, která mluvila škrobeným úředním jazykem, ale v zásadě upozornila na tři bolavé oblasti, jejichž řešení pokládá na základě své zkušenosti za zásadní: násilí na ženách, prostituci a šikanu na školách.

Ekofeministickou aktivistku Marii Haisovou pokládám za velkou radikálku z rodu utopických snů: na základě toho, že ženy dokázaly svou prací a péčí přenést lidstvo přes všechny války a další katastrofy, usuzuje, že větší účast žen ve veřejné sféře by přinesla všeobecný mír a harmonii, včetně toho, že by se společnost odvrátila od konzumerismu (cha!). Osobně si taky myslím, že by mělo být víc žen v politice, dokonce jsem i pro nějaké rozumně nastavené kvóty, prostě proto, že ženy mají jinou životní agendu než muži, ale opravdu bych od toho neočekávala efekt zázračného všeléku. Podobně radikální pohled na společnost má Alena Valterová, autorka knihy Přípomínky od sporáku a v devadesátých letech zakladatelka Politické strany žen a matek: vychází ze své osobní zkušenosti, kdy si do neutěšené sociální situace pořídila čtyři děti a stát jí s nimi příliš nepomohl, takže žila dlouhá léta v chudobě. Pokládá za přirozené, že by stát měl podporovat výchovu dětí a péči o ně natolik, aby jejich matky (respektive pečující osoby) byly zbaveny existenčních starostí. S tím mám trochu problém, protože si myslím, že člověk nese za plánování své rodiny také jistou osobní odpovědnost. Na druhé straně by děti opravdu neměly doplácet na nezodpovědnost svých rodičů, nebo na jejich životní smůlu. Nicméně Alena Valterová je pravou studnicí ostrých a zábavných bonmotů – těším se, až se s nimi shledám ve sborníku.

Sečteno a podtrženo, sympozium poskytlo vhled do vizí pestré škály aktivních, přemýšlivých žen (a to ještě z rodinných důvodů nedorazila Hana Marvanová). Když tyto vize srovnám s nabídkou mužů, kteří by eventuálně kandidovali na funkci prezidenta (včetně prezidenta současného), připadají mi daleko velkorysejší, konstruktivnější, čistší, plně zdravého idealismu, naplňující naděje těch občanů, kteří by si přáli, aby naše společnost byla slušnější, kultivovanější, evropanštější.

<http://hauserova.blog.idnes.cz/c/13796/Radsi-prezidentku-nez-prezidenta.html>

Andrea Cerqueirová: České ženy stále hledají kandidátku na prezidentku Tisková agentura GITA, 19. 10. 2007

Několik úspěšných žen promluvalo v rámci prvního Sympozia České prezidentky, které se ve čtvrtek uskutečnilo v Českém centru Praha. Akce se konala proto, že se nezadržitelně blíží prezidentská volba a mezi diskutovanými kandidáty se zatím neobjevilo žádné ženské jméno. „S největší pravděpodobností tedy ani tentokrát, jakož ostatně zatím nikdy ani v historii bývalého Československa, Česká republika nebude mít v čele státu ženu,“ uvedla předsedkyně Fóra 50 % a členka nadstranické platformy Česká prezidentka Lenka Bennerová. Platforma proto pozvala ženy, které by mohly být inspirací pro případnou budoucí kandidátku na prezidentský úřad. Každá z nich pojala svůj projev po svém...

Nejvyšší státní zástupkyně Renáta Vesecká se ve svém příspěvku zaměřila na agresivitu, která je podle jejích slov jedním z nejhorších fenoménů současnosti. Vybrala si její tři kriminální podoby. Negativním jevem je podle jejího názoru do-

mácí násilí. „Z vlastní praxe vím, že v drtivé většině jsou pachatelé muži a oběťmi ženy. I když samozřejmě existují i různé vtipy o mužských obětech,“ řekla. Je ráda, že od letošního ledna platí zákon, na jehož základě mohou být násilníci vykázáni z domu. „Podle statistik dochází denně zhruba ke třem vykázaním, což je výrazné číslo,“ dodala. Druhým závažným problémem je podle ní prostituce, která na sebe nabaluje různé formy kriminality – obchodování s tvrdými drogami, vydírání, zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže... Podle Vesecké nelze rozlišovat dobrovolnou a nedobrovolnou prostituci, protože obě působí negativně. Nesouhlasí také s diskutovanou případnou legalizací prostituce. „Kdyby byla formou podnikání a provozoval ji stát, tak by se vlastně stal pasákem,“ uvedla. Znepokojuje ji také šikana ve školách. Ta je často věcí jednotlivců, ale negativně ovlivňuje i další děti. „Pro ně mohou ti, co šikankují, bohužel působit jako vzor,“ řekla. Důležitá je podle ní v tomto směru výchova v rodině, kde může žena na dítě pozitivně působit.

Zakladatelka dnes již neexistující politické strany žen a matek Alena Valterová řekla, že se ženy ne vždy mohou politice plně věnovat, protože na nich stále leží větší tíha než na mužích. „Pauzu“ si musí dát kupříkladu v případech, kdy se starají o osobu blízkou – o děti nebo o staré rodiče. Často jsou také ekonomicky nezaopatřené. Kupříkladu vymáhání výživného na děti se podle Valterové bez výsledku řeší několik let, přitom po nezaplacení tří nájmu je možné člověka vystěhovat z bytu. Česká republika drží podle ní několik neradostných prvenství. „Máme nejvíce dětí v dětských domovech, nejvíce vězňů a nejvíce politiků,“ řekla. Ženy to podle ní mají v politice těžší i v tom, protože do ní vstoupí s nějakou vizí. „Kdo však chce uspět, musí ji často úspěšně utajit, ovšem potřebuje zkušeného profesionálního manažera,“ uvedla. Trápi ji také neangažovanost občanů a občanek. „Chtěla bych být skutečnou Evropankou a žít mezi lidmi, kteří mají zájem o dění kolem,“ prohlásila Valterová.

Socioložka Jiřina Šiklová, další z pozvaných, se kvůli účasti na besedě mezi seniory a seniorkami omluvila. Zaslala však pozdrav, který přečetla Lenka Bennerová. Uvedla v něm, že podporuje kvóty pro ženy na kandidátních listinách a že by byla i pro ustanovení nezávislého orgánu, který by politickým stranám nic přímo neurčoval, nýbrž doporučoval možná opatření v této oblasti. Pro kvóty se vyslovila také poslankyně Evropského parlamentu Jana Hybášková, která byla dříve proti a svůj názor přehodnotila až po vlastních zkušenostech získaných v politice. Postěžovala si, že poté, co tráví pracovní čas v jiných zemích, má stále intenzivnější pocit, že v České republice chybí – a to především v politice – jasná pravidla. Spisovatelka Alena Wagnerová, která žije v Německu, uvedla, že si velice váží současné kancléřky Spolkové republiky Německo Angely Merkel. Ta podle jejích slov vnáší do politiky schopnost domluvit se, ale zároveň se nepřizpůsobila mužům, pro které je často jejich důležitost přednější než domluva.

Další téma otevřela předsedkyně Akademie věd České republiky Helena Illnerová. Zmínila, že v České republice dochází k podceňování vědy, byla by tedy pro to, aby na

ni stát každoročně vyčlenil tři procenta z rozpočtu. Hovořila též o tom, že situace na pracovním trhu je velmi těžká pro ženy s malými dětmi, což poznala na vlastní kůži. Podle jejich slov by měla být pracoviště uspořádána tak, aby tam ženy své děti mohly podle potřeby přivádět.

Sympozia se zúčastnily také mecenáška umění Meda Mládková nebo ženská aktivistka Marie Haisová. Kvůli rodinným záležitostem svou účast omluvila bývalá poslankyně Hana Marvanová. Akci moderovala členka České prezidentky Olga Sedláčková. Závěr patřil její kolegyni Zdeňce Petákové. Ta uvedla, že bylo inspirující slyšet od zajímavých žen, co je podle jejich názoru dobré pro Českou republiku a kam by měla směřovat. „My ženy jsme přece přišly na svět především proto, abychom jej v co nejlepším stavu předaly potomkům,“ uzavřela sympóziium.

Autorka je interní redaktorkou gitY. www.ta-gita.cz

www.ceskenoviny.cz

Video: Vesecká, Hybášková, Illnerová - v Česku chybí morální řád

Morální řád a výchova k etickému jednání. Tato slova se skloňovala ve všech pádech na sympoziu nadstranické platformy žen - Česká prezidentka. Znamé političky, aktivistky či vědkyně diskutovaly o tom, jak si představují budoucnost Česka. „Výchova nejen k lidským právům, ale i k lidským povinnostem a zodpovědnostem. To vidím jako strašně důležité,“ uvedla například bývalá předsedkyně Akademie věd Helena Illnerová.

Zdroj: ČTK, Datum: 19.10.2007

Zdeňka Petáková: České ženy o budoucnosti země

Britské listy, 23.10.2007

Na otázku „Co je podle mého osobního názoru dobré pro naši zemi a kam by měla směřovat?“ odpovídalo ve svých projevech osm českých žen na 1. Sympoziu České prezidentky ve čtvrtek 18. října 2007. V důstojném prostředí Českého centra v Praze se sešly jako řečnice Marie Haisová, Meda Mládková, Alena Wagnerová, Jana Hybášková, Helena Illnerová, Renáta Vesecká a Alena Valterová. V početném auditoriu byla přítomna řada vzácných hostů a také média.

Sympoziium zahájila Miluš Kotišová, která stála při zrodu nadstranické platformy Česká prezidentka. Symbolicky otevřela nový duchovní prostor pro české ženy a také přečetla zdravici Václava Havla, ve které deklaroval, že v politice má být větší zastoupení žen a ženský prvek veřejným funkcím schází.

Občanská aktivistka Marie Haisová by v naší zemi uvítala více prostoru pro ženy z důvodu jejich pozitivního přístupu k životu, aktivní důraz na bytí a nikoli na vlastnění, vnímání ve vztazích a souvislostech, smysl pro rovnost namísto hierarchického vnímání. Zdůraznila, že ženy navzdory krvavým dějinám lidstva dokázaly svou péčí a láskou přenést lidský rod až do dnešní doby. Analyzovala také Ústavu ČR

a český překlad Listiny základních práv a svobod z hlediska vztahu těchto dokumentů k ženám a konstatovala naprostou maskulinitu těchto textů.

Meda Mládková, mecenáška umění, věří, že v Čechách bychom měli pochopit důležitost kultury, která pomáhá porozumění mezi národy. Upozornila, že nás ničí závist a korupce.

Alena Wagnerová, spisovatelka a iniciátorka založení sítě Mateřských center v České republice, připomněla stálou vysokou vzdělanost žen v postkomunistických zemích. Velké nebezpečí pro naši civilizaci vidí v tom, že odpor k násilí jako k prostředku řešení vnitřních i vnějších konfliktů se pomalu obrušuje a násilí vstupuje jako téměř legitimní prostředek do společnosti. Vizi by mělo být přibližování se sociální spravedlnosti, neboť jde o hlubokou humanistickou tradici celých evropských dějin.

Europoslankyně Jana Hybášková konstatovala, že Čechám chybí sebevědomí občané, vedení vzděláváním k morálnímu a etickému řádu, k sociální solidaritě, humanismu a lidství.

Helena Illnerová navázala a upozornila, že všichni by měli znát nejen svá práva, ale i povinnosti. Děti a mladé lidi bychom měli naučit postupně přebírat zodpovědnost na chod společnosti. Chybí výchova k šetrnosti, kritickému a logickému myšlení. Staví se za další rozvoj jaderné energetiky.

Renáta Vesecká, nejvyšší státní zástupkyně, je pro zvýšení podílu žen na spolurozhodování. Z titulu své profese zmínila domácí násilí. Je proti legalizaci prostituce, při které by se stál stavěl do role pasáka.

Alena Valterová, zakladatelka dnes již neexistující první české ženské strany Politické strany žen a matek, lakonicky shrnula vývoj naší země po roce 1989 z pohledu sociálně slabých občanů. Upozornila, že při pravidelně zhruba čtyřletých cyklech voleb není možnost pokusit se realizovat nějakou delší vizi pro společnost. Nejvíce bych si přála vidět sebevědomé a spokojené spoluobčany a spoluobčanky, kteří mají zájem o budoucnost svých dětí, svého okolí, své vlasti.

Příspěvek Jiřiny Šiklové přednesla Lenka Bennerová, ředitelka Fóra 50 % (www.padesatprocent.cz). Jiřina Šiklová se staví za kvóty, přijatě vnitřní shodu v jednotlivých politických stranách.

Je těžké shrnout řadu pronesených názorů v jednu větu. Myslím, že všichni přítomní by se shodli na závěrečném: „Přišli jsme na tento svět proto, abychom ho co nejlépe spravovali a v co nejlepším stavu ho předali našim potomkům.“

Plánován je druhý ročník Sympozia, z letošní akce bude připraven sborník, který lze objednat na adrese ceskaprezidentka@seznam.cz. Média se věnují 1. Sympoziu České prezidentky na www.ta-gita.cz, www.ceskenoviny.cz.

1. Sympozium České prezidentky

18. 10. 2007

SBORNÍK

Sborník sestavila Zdeňka Petáková

Grafická úprava Eva Dušejovská

© Česká prezidentka 2007

www.padesatprocent.cz